HASIČSKÝ DŮM

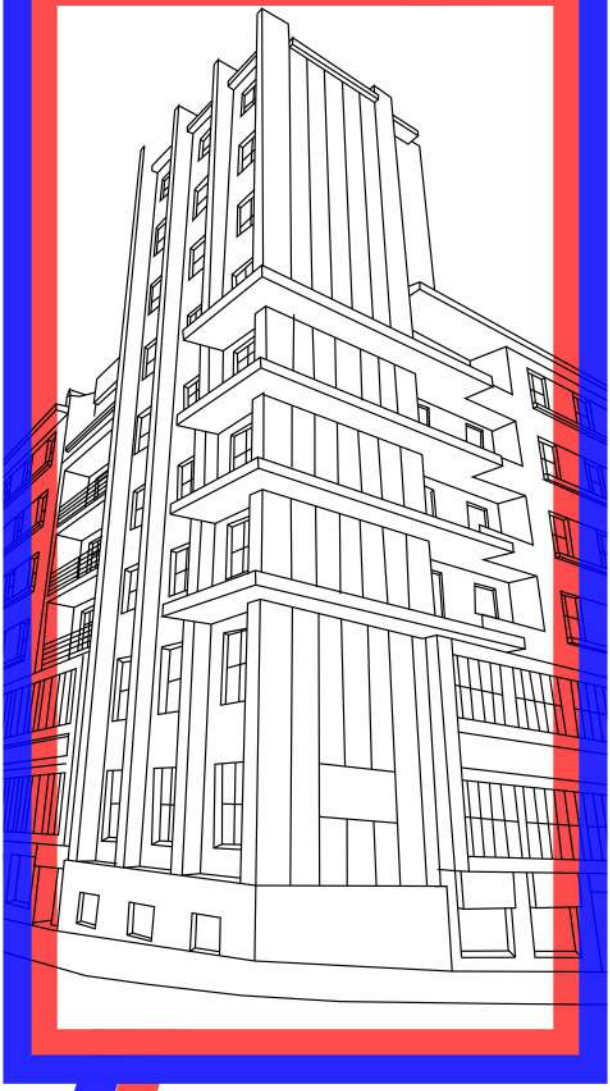

Václav Liška
Vendula Barátová
Simona Barsová
Petra Cejpková
Josef Myslín

HASIČSKÝ DŮM

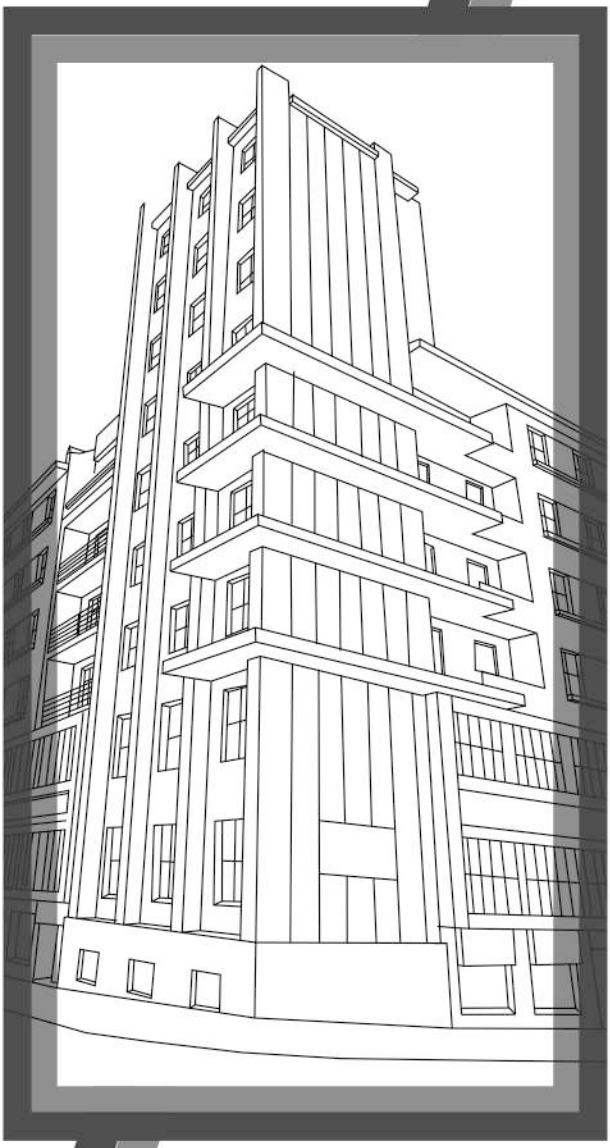

Václav Liška
Vendula Barátová
Simona Barsová
Petra Cejpková
Josef Myslín

Publikaci zpracovali členové Ústřední odborné rady historie SH ČMS

a Odborné rady historie okresu Praha - západ.

Na vydání publikace se finančně podílely tyto subjekty

Městská část Praha 2

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 2

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Obsah

Obsah 5
Úvod 7

Hasičský dům
Několik slov na úvod 10
Hasičský dům 12
Projektanti Hasičského domu 18

Památné kameny
Úvod ke kamenům 22
Kameny v Hasičském domě 25
Zmizelé kameny 48
Kameny v Národním divadle 51
Kameny v Tyršově domě 61

Kultura v Hasičském domě
Pár slov ke kultuře... 66
Historie divadla 67
Současnost 73
Použité zdroje 74

Obrazová příloha
Obrazová příloha 76
Zdroje obrazového materiálu 126

Úvod

Hasičský dům patří mezi skvosty prvorepublikové funkcionalistické architektury. Dům České zemské hasičské jednoty prezentoval veškeré vymoženosti tehdejší architektury, ale také tehdejších technologií. První pražský mrakodrap, jak byl dům nazýván pro svou tehdy impozantní výšku, patřil ke stavbám, které představovaly zcela nové pojetí urbanistického řešení hlavního města. Ale dům je více než jen domem - je stavbou, která se stala symbolem novodobého hasičského hnutí. Toto hnutí v letošním roce oslavilo 160. výročí založení a patří tak mezi nejstarší zájmové organizace - jeho fundamentální hodnoty však zůstávají stejné. Na prvním místě je touha pomáhat bližnímu svému tam, kde je potřeba. Hasičský dům zosobňuje tuto touhu, jeho stavba i další historie jsou protkány poctivou prací mnoha generací hasičů. I dnes, řekne-li se Hasičský dům, se téměř každému vybaví největší český spolek, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Přijměte proto naše pozvání a poznejte Hasičský dům a jeho historii zblízka...

Kolektiv autorů

Hasičský dům

Několik slov na úvod

„Vznosný a hrdý tyčí se nad Prahou
ten náš krásným dům, obdivovaný všemi, kdo kráčí kolem,
trvalý pomník hasičské práce a hasičského nadšení,
chrám, který má býti zasvěcen především lásce k bližnímu,
k národu i lidstvu, bratrství a obětavosti.“[1]

Hasičský dům postavený na rohu dvou ulic svým rozvržením a věžovitou částí připomíná některé budovy postavené ve stejné době, avšak liší se od nich svým víceúčelovým zaměřením. Hasičský dům byl navržen a postaven tak promyšleně, že dosud dobře slouží ve všech definovaných zaměřeních:

1. Sídlo ústředí dobrovolných hasičů
2. Bytové jednotky
3. Kancelářské prostory pro podnikatelské subjekty
4. Místo pro kulturní vyžití
5. Stravovací zařízení.

K dosud modernímu vzhledu přispívá použití, na tehdejší dobu velmi moderních stavebních architektonických prvků, např. skla, a to jak na venkovní plochy, tak i v interiéru, který tak je dostatečné prosvětlený a vzdušný. Budova pro svém dostavění ohro-

[1] Citace z knihy Památník hasičského domu, Jos. Macháček a K. Marek, Propagační družstvo hasič, Praha 1929, str. 41

movala i svojí výškou, a tak historie stavitelství zaznamenala první mrakodrap v Praze.

Hasičskému domu byly, obdobně jako u stavby Národního divadla či budovy Hlaholu a Tyršova sokolského domu, položeny do základů základní kameny (medailónky těchto kamenů přinášíme v samostatné kapitole). Kameny věnovaly jednotlivé hasičské župy a byly přivezeny z 54 památných míst – do každého kamene je vyryto místo jejich původu. Dnes jich je ovšem vidět pouze 49 – zřejmě některé z nich při převozu či opracování před uložením na určené místo byly poškozeny, takže nemohly býti do budovy umístěny.

Hasičský dům v Praze byl postaven v „nejlepší architektonické společnosti" a jeho budova výborně dotvořila malé náměstí s domy Tabákové režie a Zemědělské osvěty. Za vše hovoří slova, které při otevření Hasičského domu v roce 1929 pronesl ústřední jednatel Josef Macháček:

„Co neporozumění bylo nutno překonati, co překážek odstraniti! Kolik skutků, podezírání i škodolibosti vytrpěli stateční budovatelé tohoto našeho vysněného stánku! A jenom nadšení neúmorné vytrvalosti – jež poskytlo jim vědomí, že konají věc dobrou a nejvýš potřebnou – děkujeme, že dávná touha naše došla svého uskutečnění. Budiž jim čest a sláva nehynoucí!"[2]

[2] Citace z knihy Památník hasičského domu, Jos. Macháček a K. Marek, Propagační družstvo hasič, Praha 1929, str. 4

Hasičský dům

„První pražský mrakodrap“ nebo „zlatá kaplička českých hasičů“ – oba názvy plně odpovídají krásné stavbě na rohu ulic Římská a Blanická. Hasičský dům tvoří s Domem zemědělské osvěty a Městským soudem v Praze pěknou stavební kompozici na Vinohradech.

Projekt hasičské budovy měl již od počátečního úmyslu potenciál stát se významnou architektonickou dominantou Vinohrad a reprezentativním zázemím českých hasičů.

Popis budovy

Samotný popis budovy po stránce architektonické je velmi zajímavý – fasáda budovy je projektována pod výrazným vlivem tzv. „vědeckého funkcionalismu“, který byl v období realizace stavby rozšířen. Budova měla plnit především svoji funkci a účel zamýšlený pro činnost hasičů. Budova má významnou dominantu v nároží, kterou je věž připomínající symbolický prvek u řady hasičských zbrojnic (na jejímž vrcholu je znak Hasičské vzájemné pojišťovny) a zajímavý pohled dotváří balkóny, které jsou instalovány od čtvrtého do sedmého patra. Směrem do ulice Římská vidíme na budově čtvercová okna, zatímco do ulice Blanická jsou okenní tabule plné a nepřerušované, takže zde do budovy proniká více slunečních paprsků. Mnoho odborníků se shodlo na tom, že toto dílo architektů Pražák – Moravec je jedno z jejich nejlepších.

Ve vnitrobloku budovy, v části přízemí, je umístěno divadlo, jehož sál měl svůj vlastní vstup z ulice Římská. Sedadla byla projektována tak, aby byla rozdělena do tří skupin. Kolem bočních stěn byly vybudovány tři lóže a v zadní části jich bylo jedenáct /tyto lóže dnes už neexistují/. Celkově bylo v hledišti 457 míst, z nichž 82 bylo umístěné v lóžích.

V roce 1974 prošel divadelní sál zásadní rekonstrukcí a mnohými změnami, např. byly odstraněny zadní a boční lóže. Tyto změny měl na starosti ateliér Státního projektového ústavu v Praze. Architekt František Raška a Karel Hauer. Do listopadu 1994 zde působilo divadlo S+H. Dnes je zde divadlo U Hasičů.

Historie

Jednota zahájila svoji činnost roku 1922 a po rozparcelování bývalé Seidlovy usedlosti ve dvacátých letech 20. století započala se stavbou spolkového a obytného domu.

Vypsanou soutěž na projekt Hasičského domu vyhrála firma Modrý obdélník v zastoupení Ing. Tomáše Pražáka a Ing. Pavla Moravce. Dne 28. září proběhlo slavnostní zahájení stavby a byl položen základní kámen.

Zavedená vinohradská Technická kancelář architektonické, stavitelské a realitní společnosti s r.o. Pražák a Moravec projektovala převážně v Praze, ale i na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Nejznámější pražské realizace jsou například vilová kolonie družstva novinářů a spisovatelů a družstva Vinohradské záložny při ulici Benešovské z let 1923-1926, domy v Koperníkově ulici č.p. 2280-2283/XII z let 1932-1933 a mnoho dalších. Rozmach firmy však

zbrzdila nešťastná událost z 9. října 1928, kdy patrně chybou externího statika, spadl jimi projektovaný dům Na Poříčí č. p. 1064, což mimo jiné i zbrzdilo výstavbu Hasičského domu.

Na počest hasičů a vyjádření úcty k jejich práci, se této události zúčastnil i tehdejší pan prezident T.G. Masaryk (který pak také na výstavbu Hasičského domu věnoval 25 000 Kč). Stavba měla být původně hotova v roce 1928 k 10. výročí vzniku republiky, avšak byla provázena „klasickými" investorsko-stavebními problémy – od výměny dodavatele přes neshody v realizačním týmu až po starosti s překročeným rozpočtem. I přes tyto značné, „finanční" nejistoty se hasiči v zastoupení Technické komise rozhodli v roce 1926 pro zahájení stavby Hasičského domu.

Dne 8. září 1929 proběhlo slavnostní shromáždění na počest otevření Hasičského domu, v jehož foyer je zasazeno 49 kamenů (různé zdroje však uvádí různé počty od 49 kamenů až po číslo 54). Kameny (viz samostatná kapitola) pochází z různých památných míst Republiky československé – od míst vztahujících se k různým mýtům, pověstem přes místa spjaté s historií zemí Koruny české až po památná místa hasičská.

Využití domu

Dům byl projektován jako víceúčelový. Bylo zde muzeum požární techniky, v přízemí se nacházely obchody s výlohami do ulice a restaurace, nižší podlaží sloužily jako kanceláře, kde se usadily, vedle HVP, další hasičské společnosti: pohřební a starobní pokladna, Nákupní družstvo členů ČZHJ, Hasičská záložna a další. Spojení mezi patry bylo možno po dvou schodištích,

dvěma osobními výtahy, dvěma výtahy na jídla a čtyřmi nákladními výtahy.

Ve třech patrech věže byly situovány přednáškové sály a v budově se mohli také ubytovávat mimopražští účastníci různých hasičských kurzů a školení. Ke školení byl také upraven prostorný domovní dvůr, kde se nacházelo cvičiště s maketami pro simulování požárního útoku. K dispozici bylo i cvičné sedmipatrové železobetonové hasičské leziště.

Vzniklé potíže

Bohužel samotnou stavbu domu provázela řada těžkostí a problémů. Dokonce některé odborné statě uvádějí, že stavba Hasičského domu se málem stala zhoubou české hasičské organizace.

Dne 15. 12. 1925 se konala první schůze přípravného výboru. Předsedou byl pan Bohumil Křečan. V roce 1926 pořídila Česká Zemská Hasičská Jednota pozemek, který byl v hodnotě 665 245,60 Kč. Důležité je poznamenat, že předpokládané celkové náklady byly vyměřeny mezi 4 700 000 až 4 800 000 Kč.

Nad celým projektem dohlížely dvě ustanovené komise. Komise stavebně technická a komise finanční. Finanční komise zodpovídala za zajištění kapitálu, a vlastně celkovou návratnosti finančních prostředků. Už v této fázi projektu se objevily obavy ohledně financování stavby. Někteří odborníci se vyslovovali pro to, aby nebylo spoléháno jen na vzájemnou pomoc hasičů, ale vzala se také v úvahu možnost využití bankovní půjčky a tímto způsobem zajistit krytí dluhu.

Finanční komise se totiž snažila zajistit dostatečné krytí z darů a dotací a rozeslala na 1800 žádostí, ovšem touto cestou se získalo pouze 28 140 Kč. Značným problémem bylo také to, že skoro žádná podpora nepřicházela od ministerstev a ani od tehdejší vlády. Po zahájení stavby se hasiči dočkali finanční pomoci od Československé sokolské jednoty a jiných spolků a organizací, ale také jednotlivci a firmy, které svým příspěvkem vzdávaly čest a uznání českému hasičstvu.

Konečné účtování celé stavby přineslo velmi nemilé překvapení, protože účet zněl na částku více než 17 000 000 Kč (tedy vč. částky za nákup pozemku). Hasiči v žádném případě neměli na zaplacení takto vysoké částky a tím hrozilo zhroucení celé hasičské organizace a finanční krach. Tohoto faktu si byla vědoma vláda i zástupci bank. Každá země však potřebuje funkční hasičskou organizaci, která bude stát pevně ve svých základech a sloužit státu ve smyslu ochrany obyvatelstva. S tímto ohledem vyslovila vláda souhlas s vydáním finančních záruk bankám za vzniklé úvěry ČZHJ. Tímto krokem se Hasičský dům zachránil a prodej nebyl nutný. Organizace se zachovala a hasiči si ponechali svoji dobrou pověst.

Novodobá historie

Rušnými chvilkami si Hasičský dům prošel i v roce 1945, kdy anglo-americké letecké jednotky bombardovaly Prahu. Hasičský dům byl poničen, kanceláře a prodejní místo v přízemí byly zničeny, poškozeny byly také obytné místnosti. Hasičský dům byl však po útoku opraven a znovu začal sloužit svému určenému účelu.

Dnes se po renovaci oken a vybraných vnitřních prostor Hasičský dům skví ve své původní kráse a je sídlem Sdružení hasičů, Čech, Moravy a Slezska a také Hasičské vzájemné pojišťovny. V této historické stavbě našlo své sídlo také několik soukromých společností, divadlo, pivovar a také zde bydlí soukromé osoby. V jednom z vyšších pater naleznete také malý hotel nabízející ubytování v samém centru našeho hlavního města.

Projektanti Hasičského domu

Na stavbě Hasičského domu se podílela řada vynikajících architektů a stavitelů. Patří ke cti stavebního výboru, že si uvědomil, jak je důležité projekt a stavbu svěřit, i za cenu vyšších peněžních nákladů, specialistům, protože z řady materiálů a zpráv vyplývá, že naši předkové chtěli, aby v klínu ulic Slezská, Římská a Blanická vyrostl důstojný protipól již stojících budov Tabákové režie a Domu zemědělské osvěty.

A tak se na realizaci stavby podílely tyto významné osobnosti…

Profesor ČVUT Josef Bertl[1] působil v roli odborného poradce pro stavbu Hasičského domu a toto dílo rozhodným způsobem podporoval. Po zahájení výkopových prací na jaře 1926 však své působení roli odborného poradce (zřejmě kvůli neshodám mezi stavebním a výborem a firmou Aloise Krofty) nečekaně ukončil. Jeho místo zaujal Ing. Josef Švarc z firmy Tomáše Pražáka a Pavla Moravce. Josef Bertl byl inženýr architekt, dr.h.c., profesor pozemního stavitelství, narozen. 6. 11. 1866 v Soběslavi, zemřel 30. 5. 1955 v Praze (jeho hrob je na 2. oddělení. Vinohradského hřbitova). V roce 1901 byl jmenován profesorem stavitelství na VŠT v Brně, tam se zapojuje i do národního života. Byl spoluzakladatelem sportovního klubu Moravská Slávie a jeho prvním předsedou. V roce 1905 byl povolán na ČVUT v Praze jako profesor, byl tu nejdříve děkanem a v letech 1908–1910 působil jako rektor.

[1] Zpracováno podle Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách, Academia, nakladatelství AV ČR, Praha 2004.

„Budova jest založena ve značné hloubce na břidlicové skále. Základy její jsou provedeny z pěchovaného betonu, jenž jest velmi dobré jakosti a v částech dle tvaru terénu na značnou výšku zesílen. Cihelné zdivo provedeno jest z bezvadných, rovných, dobře pálených cihel, při použití normální malty. Železobetonové konstrukce jsou velmi dobré jakosti, silné armatury železné. Postup stavby byl normální, betony prováděné volně za příznivého počasí, takže chemický proces proveden byl dokonale a tvrdost betonu na tah a tlak ve výzkumném ústavu prof. Klocknera na České vysoké škole technické s výsledkem velmi dobrým. Jakékoliv trhliny nebo jiné vady, které by snad mohly míti vliv na pevnost a stabilitu budovy, v žádné části budovy neshledány. Není proto veřejná bezpečnost žádným způsobem ohrožena. V důsledku velmi dobrého stavu stavby není zapotřebí jakéhokoliv opatření v zájmu veřejné bezpečnosti a pevnosti budovy samé. Také konstatováno, že během stavby k žádné nehodě stavební nedošlo. Zástupci, žadatelé, jakož i provádějící firma vzala výsledek komise s potěšením na vědomí."[2]

Vítězi v architektonické soutěži na stavbu Hasičského domu, když za pouhý měsíc od vyhlášení soutěže (17. února – 20. března 1926) dokázali vypracovat návrh pod krycím názvem Modrý obdélník, se stala společná firma Tomáše Pražáka a Pavla Moravce. Tato firma také po rozkolu mezi stavebním výborem a firmou Aloise Krofty celou stavbu převzala a zdárně dokončila.

Pavel Moravec[3], architekt, narodil se 28. 6. 1891, zemřel 7. 8. 1979. Studoval na technice v Praze. V r. 1917 vypracoval návrh lázeňského centra Luhačovice. V r. 1919 poprvé vstoupil s Tomášem Pražákem do soutěže na přístavbu sokolovny v Klatovech a dělili se o 2. a 3. místo. V letech 1919-20 spolu zhotovili

[2] Stavební posudek Hasičského domu [rukopis]. Praha: neznámý autor, 1929

[3] Zpracováno podle Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách, Academia, nakladatelství AV ČR, Praha 2004.

kvalitní kubistický projekt „kinematografického díla“ Modrý kříž v Havířské ulici v Kutné Hoře, jenž byl publikován v Časopise československých . architektů r. 1922. Se stejným společníkem projektoval celou řadu rodinných domů na Vinohradech a Žižkově, přestavěli dům s kinem Alma na nároží ulic Křemencovy a V Jirchářích, změny v Bio Beseda v Typografické besedě Ve Smečkách. Ve společném projekčním ateliéru vznikly i plány funkcionalistického hotelu na nároží ulic Na Poříčí a Biskupské, rozšíření školy v Jugoslávské ulici. Na Vinohradech od nich pochází městská spořitelna, spolkový dům hasičů a nájemní dům s divadlem v Římské ulici. V letech 1922-1933 řešil architekturu Tyršova mostu v Hradci Králové.

Tomáš Pražák[4], úředně autorizovaný civilní inženýr architekt, jenž se narodil 28. 11. 1890 v Dubné, zemřel roku 1947 (v jeho práci posléze pokračoval syn stejného jména). Spolu s Pavlem Moravcem vytvořil stavební firmu T. Pražák & P. Moravec, v níž byl jednatelem. Poprvé lze jeho tvorbu doložit v r. 1913 projektem nového průčelí pošty v Pardubicích. Většinu staveb projektoval a realizoval s T. Moravcem (viz výše).

[4] Zpracováno podle Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách, Academia, nakladatelství AV ČR, Praha 2004.

Pamätné kameny

Úvod ke kamenům

Základní kameny – symbolický, a přesto tak podstatný prvek pojící se s významnými stavbami. Naše vyprávění o Hasičském domě by nebylo úplné, kdybychom do něho nezahrnuli také „příběhy“ jeho 49 základních, resp. pamětních kamenů. Tyto kameny, jež se nacházejí ve vstupní recepci Hasičského domu, byly v druhé polovině 20. let 20. století přivezeny z různých památných míst naší vlasti. Jednalo se zejména o hory, ale také o bývalá hradiště spojená s archeologickými nalezišti a místa ve vztahu k českým legendám. Namátkou tedy jmenujme Říp, Blaník, Trocnov, Bezděz či Vyšehrad.

Při pátrání po původu jednotlivých kamenů jsme zaznamenali, že některá místa se také týkala (a základní kameny byly dovezeny) stavby „zlaté kapličky“ neboli Národního divadla a také stavby Tyršova domu České obce sokolské. V tomto okamžiku nás napadlo, že by nebylo špatné zahrnout do naší publikace také informace o místech, z nichž pochází základní kameny u těchto dvou dalších institucí.

První hasičské sbory vznikaly v českých zemích v době, kdy se zrodila myšlenka Národního divadla, a v neposlední řadě byli hasiči vždy nositeli kultury – pořádali divadelní představení, organizovali oslavy lidových tradic atd. Samotný Hasičský dům pak také vznikl jako místo, kde bylo v podobě divadelního sálu počítáno s kulturními aktivitami. S Českou jednotou sokolskou jsou pak dějiny hasičstva provázány velmi úzce, neboť byl to právě

Miroslav Tyrš, jenž se podílel na tělovýchovném výcviku dobrovolného hasičstva a jenž dal podnět ke vzniku prvního hasičského názvosloví.

Z výše uvedených důvodů jsme se tedy rozhodli zařadit do naší publikace nejen příběhy kamenů z Hasičského domu, ale také kamenů z Národního divadla a Tyršova domu. U každého kamene je uveden krátký popis místa původu. Při pátrání po těchto místech byla naším hlavním zdrojem čerpání publikace „Hasičský dům" autorského kolektivu pod vedením hlavního redaktora Ivo Havlíka (vydáno v Praze roku 2005). Bylo pro nás velmi překvapující, že názvy některých míst doslova „klamaly tělem". Kámen s nápisem Tábor bychom na 150 procent určili jako kámen ze slavného husitského města v Jihočeském kraji, avšak není tomu tak. Autoři zmíněné publikace vypátrali v archivech, že se jedná o Tábor nad Popelkou v okrese Semily. Rovněž tak Pšov není obec vypleněná švédskými vojsky, jež se nachází v Karlovarském kraji, ale jedná se o lokalitu u Mělníka, jež je dnes zvaná Pšovka. V případě lokality Rač se nejedná ani o přírodní rezervaci v okrese Ústí nad Labem, ani o skalní hřeben na Kokořínsku, ale o místo nazývané Radeč v Brdech, jemuž se ale odnepaměti říká Rač. Rovněž tak Kalich není původem z husitského hradu založeného Janem Žižkou a nacházejícího se nedaleko Ústí nad Labem, nýbrž jde o skalní útvar v Českém ráji u Besedic. Skutečnost může být o to matoucí, že právě z bývalého hradu Kalicha měl být v roce 1868 odvezen základní kámen na výstavbu Národního divadla, avšak tehdejší hejtman Litoměřického kraje toto zakázal. Publikace z roku 2005 také osvětlila ta místa, jejichž název se objevuje v naší krajině často, např. určit správné Hradiště.

Autorský kolektiv Ivo Havlíka čerpal své informace z nákladových listů jednotlivých kamenů (nákladové listy jsou nyní uloženy v Centru hasičského hnutí v Přibyslavi). Díky pečlivé archivaci cenných dokumentů máme také informaci o pěti kamenech, které měly být do Prahy na stavbu Hasičského domu dovezeny, avšak fyzicky se ve vstupní hale této budovy nenacházejí. Původní počet kamenů byl 54, avšak osud oněch pěti ztracených je nejistý. Možná se při přepravě či stavbě poničily, a nakonec byly proto zazděny přímo do budovy, kdoví...

Kameny v Hasičském domě

Říčany

Město Říčany leží v okrese Praha – východ ve Středočeském kraji. V kronice Václava Hájka je zmíněna existence Říčanského dvora již v polovině osmého století našeho letopočtu. Věrohodnější informace pak přicházejí ze 13. století, kdy byl postaven hrad. První skutečně jednoznačná zmínka v historických pramenech pochází z roku 1289. Páni z Říčan v té době zastávali vysoké úřady českého království. Hrad byl dobyt husity, neboť jeho tehdejší majitel, Diviš z Říčan, patřil mezi stoupence katolické víry a krále Zikmunda. Další historie hradu je spíše ponurá, hrad měnil majitele a chátral. Dnes z hradu zbyla pouhá zřícenina, kterou ze značné části pohltilo rostoucí město, které je dnes přirozeným centrem říčanského mikroregionu.

Pšov

Oblastí Mělnicka protéká říčka Pšovka. Podlé této říčky byl prý pojmenován legendární hrad Pšov, jenž se měl kdysi v dobách zakladatelů Přemyslovského rodu tyčit snad na mělnickém návrší, neboť zde archeologické průzkumy odhalily stopy dávného hradu či spíše hradiště. Lidé, kteří zde žili, si říkali Pšované. Z roku 1372 pochází zmínka o vesnici Šopka, která zajišťovala zásobování mělnického augustiniánského kláštera svatého Vavřince, jenž byl založen roku 1268 a zrušen roku 1789. V okolí

Šopky tak byly založeny chmelnice, vinice, pivovar, a dokonce i přístav na řece Labi.

Brandýs nad Orlicí

Město Brandýs nad Orlicí je město v okrese Ústí nad Orlicí v Pardubickém kraji. O nejstarších dějinách města máme jen velmi kusé zprávy. Ty první pochází ze 13. století, kdy byl postaven hrad. Zdejší panství postupně vlastnilo mnoho majitelů, vrchol rozvoje nastal v předbělohorské době, kdy kromě rozmachu hospodářství zde byl významný sbor jednoty bratrské. V roce 1564 se zde narodil významný středověký politik Karel starší ze Žerotína. Ten po různých peripetiích, kdy ztrácel a získával kontrolu nad panstvím, učinil z Brandýsa útočiště pro pronásledované kněze jednoty bratrské. Mimo jiné zde pobýval Jan Ámos Komenský, který se v roce 1624 v Brandýse dokonce oženil. Dnes v Brandýse nalezneme například muzeum připomínající působení Karla staršího ze Žerotína a Jana Ámose Komenského, ale také známý rehabilitační ústav.

Žalý

Žalý (původně Heildelberg) je hora nacházející se v Krkonošském národním parku, jejíž zvláštnost spočívá v tom, že je tvořena dvěma vrcholy. Vyšší z těchto vrcholů je Zadní Žalý o výšce 1036 m. n. m., druhým vrcholem je Přední Žalý o výšce 1019 m. n. m., na němž je umístěna rozhledna. Původně se jednalo o dřevěnou stavbu vybudovanou roku 1836 hrabětem Janem Nepomukem Františkem Harrachem. V roce 1899 byla tato dřevěná rozhledna nahrazena železnou stavbou o výšce 15 metrů. Byla zde dokonce v roce 1890 vybudována i dřevěná vyhlídková re-

staurace. Již v roce 1892 byla namísto kovové konstrukce vybudována kamenná rozhledna o výšce 18 metrů.

Sion

Sion je zřícenina hradu nacházející se nedaleko obce Chlístovice v okrese Kutná Hora. Význam hradu Sion s českými dějinami je nejvíce spjat s obdobím husitství. Vybudován by totiž zřejmě v letech 1426–1427 husitským hejtmanem Janem Roháčem z Dubé, i když první písemná zmínka o hradu pochází až roku 1437. Původně se v místě hradu nacházelo opuštěné hradiště. Jan Roháč z Dubé hrad Sion postupně přizpůsoboval obranné funkci, avšak v roce 1437 po čtyřměsíčním obléhání byl hrad dobyt a Jan Roháč z Dubé zajat, převezen do Prahy a na příkaz Zikmunda Lucemburského popraven. Samotný hrad byl posléze vypálen a stal se na dlouhá léta královským majetkem. Navzdory tomuto nemilosrdnému osudu jsou stále v hradní zřícenině patrné zachovalé zbytky např. hradní kuchyně či základy Roháčova paláce.

Na Křížkách

Návrší zvané Na Křížkách, které spíše dnes nalezneme v mapě pod názvem Mandava, se nachází nedaleko obce Sulice na okrese Praha-východ. V českých dějinách se Na Křížkách stalo místem husitského shromáždění lidu, které se odehrálo 30. září 1419. Setkání se zúčastnilo mnoho stoupenců učení Mistra Jana Husa, kdy jedním z hlavních řečníků se stal husitský kněz Václav Koranda starší. V roce 1931 byl Na Křížkách vybudován památník s rozhlednou. Na památníku nalezneme tento nápis: „Památník postaven byl péčí Okresního osvětového sboru v Jílovém. L. P. 1931.“

Ostaš

Ostaš, hora z kvádrových pískovců s mnoha skalními útvary, je jednou z dominant Chráněné krajinné oblasti Broumovsko, jež leží nedaleko Adršpašsko-teplických skal. Jedná se o tzv. skalní město složené ze dvou menších útvarů zvaných Horní a Dolní labyrint. Jednou z atrakcí je studánka Samaritánka, nad níž byl roku 1856 vytesán do stěny reliéf, který zobrazuje ženu, jež podává vodu Kristovi. Autorem reliéfu je Celestýn Šolc. Zřejmě nejznámější částí Ostaše je sluj Betlém, což je sluj Českých bratří. Legenda říká, že se zde scházeli v době pobělohorské rekatolizace pronásledovaní evangelíci a konali zde tajné bohoslužby. Na toto období poukazuje vytesaný rok 1627 společně s husitským kalichem. V roce 1421 došlo na Ostaši k povraždění místních obyvatel Slezany, což připomíná kaple svatého Kříže, jež se nachází u přilehlé chatové osady Ostaš.

Rač

Nejvyšším bodem Křivoklátské vrchoviny je vrch Radeč, jemuž se ale odnepaměti říká mezi místními obyvateli Rač. Vrchol Radče se nachází 721 m. n. mořem a jeho nejvyšší skalní místo je porostlé lišejníky. V roce 1343 zde byl vytesán hrad Mitrvald, jenž ale zanikl někdy v průběhu 15. století. Ze středověkého hradu se dochovalo jen velmi málo, patrný je spíše jen jeho půdorys. S Radčem je spojena pověst o pokladu, jíž známe i z Erbenova zpracování. Pojednává o matce, která na Velký pátek vstoupila do skály, aby si nabrala zlato. Zapomněla však zcela na své dítě, které zůstalo ve skále. Zlato se proměnilo v obyčejný trus. Zoufalá matka čekala pak celý rok, aby mohla opět na Velký pátek vstou-

pit do skály, tentokrát již šla pro své dítě, které bylo naštěstí živé a zdravé.

Kumburk

Kumburk, zřícenina gotického hradu, se nachází cca 6 km západně od Nové Paky v okrese Semily. Bývalý hrad je umístěn 642 m. n. m. a jeho dějiny spadají do první poloviny 14. století. Založen byl roku 1325 Markvartem z Vartemberka. Vnější opevnění však bylo vybudováno až o sto let později hejtmanem Hynkem Krušinou z Lichtenburka. Hrad odolal husitským válkám a postupně patřil Berkům z Dubé, Trčkům z Lípy a pánům Smiřických. Od 16. století sloužily jeho prostory jako vězení až do třicetileté války, která na rozdíl od husitských již znamenala pro hrad zkázu. Byl vypleněn švédskými vojsky a částečně zbořen roku 1658 na příkaz císaře Leopolda I. Stále však působil jako majestátní zřícenina, jež okouzlila mimo jiné také básníka Karla Hynka Máchu, což připomíná pamětní deska umístěná v horní věži.

Výrov

Výrov je zřícenina hradu nacházející se u Nového Města nad Metují v okrese Náchod. První písemná zmínka o hradu pochází z roku 1484, kdy panství připadlo Janu Černickému z Kácova. Kdo však nechal hrad postavit, známo není. Byl postaven nad soutokem řeky Metuje a Bohdašinského potoka. Dodnes se zachoval hradní příkop, podezdívka paláce, a ještě několik dalších fragmentů. K zániku hradu došlo zřejmě v 16. století. Zřícenina je chráněna jako kulturní památka a milovníci historických románů jej znají z díla Husitský král od Aloise Jiráska.

Všeruby

Všeruby leží v Plzeňském kraji a první písemná zmínka je datována do roku 1212. Název města je prý odvozen od tzv. všerubů, tedy těch, kdo v minulosti „vše rubali“. V okolí Všerub se mimo jiné těžilo černé uhlí. Na návrší nad městem se nacházel stejnojmenný hrad postavený ve 13. století. Ačkoliv nejsou známy žádné záznamy o dobytí či zničení hradu v důsledku válek, hrad poté, kdy jej opustil poslední doložený majitel Jiří Kokořovec z Kokořova (přibližně polovina 16. století), začal velmi rychle pustnout. Dnes jsou zde patrné spíše zbytky základů v původním návrší. Další archeologicky zajímavou lokalitou je v blízkosti města původní všerubské hradiště, jehož dějiny zřejmě zasahují do tzv. doby haštalské, do období raného středověku.

Klopoty

Klopoty se nachází v okrese Ústí nad Orlicí. Původně se jednalo o samotu, dnes jsou Klopoty osadou, jež je administrativně začleněna do obce Orlické Předhůří. Významnou památkou této malé osady je kaple Panny Marie Pomocné. Jedná se o původně empírovou kapli z roku 1812, jež byla postavena nad studánkou, v níž se nachází pramen Klopotského potoka – jednoho z přítoků Tiché Orlice. Lidé věřili v léčivou moc tohoto pramene, proto také došlo k postavení kaple.

Kost

Hrad Kost je jedním nejvýznamnějších a nejzachovalejších středověkých hradů v České republice. Nachází se v krajinné oblasti Českého ráje, kousek od města Jičín.

Hrad byl vystavěn Benešem z Wartenberka v polovině 14. století, jako obrannou pevnost. V roce 1635 nastal obří oheň a po dlouhou dobu se o něj nikdo nestaral a postupně začal chátrat. Až do doby, kdy hrad odkoupil rod Netolických.

Bezděz

Hrad Bezděz neboli Král hradů se nachází ve stejnojmenné vesnici poblíž Mladé Boleslavi. Královský hrad byl založen v roce 1264 králem Přemyslem Otakarem II. Hrad patří k nejzajímavějším hradům v České republice a zároveň patří k nejzachovalejším hradům, jelikož se dochoval v původní podobě.

Tábor

Vrch Tábor o výšce 683 m. n. m. se nachází 3 km jižně od Lomnice nad Popelkou v okrese Semily. Dříve se toto místo nazývalo Chlum, jméno Tábor pochází z doby husitských válek. Nachází se zde kostel Proměnění Páně z roku 1704 a také cihlová rozhledna o výšce 35 metrů, jež byla zpřístupněna roku 1911. Je označována za jednu z nejkrásnějších rozhledem v Čechách a vede na ni 173 schodů. V nedávno době prošla rozhledna rekonstrukcí. Tábor patří k oblíbeným poutním místům.

Kazín

Nedaleko Lipenců na okraji Prahy se nachází skalní ostroh Kazín, jenž dosahuje výšky 233 m. n. m. Nad řekou Berounkou se nacházejí pozůstatky pravěkého hradiště a středověkého hradu. Původní hrad byl oddělen od předhradí velkým příkopem.

Ačkoliv název Kazín vyvolává představu spojení se sestrou legendární kněžny Libuše, je pravdou, že tento název byl místu přiřknut až v období romantismu, tedy v 19. století.

Mužský

Vrch Mužský je nejvyšším bodem (463 m. n. m.) v okrese Mladá Boleslav ve Středočeském kraji. Nachází se 5 km od Mnichova Hradiště asi 400 metrů od stejnojmenné vsi Mužský. Vrch představuje kruhový rozhled po kraji, kde na vrchu kupy se nachází památník na Prusko-rakouskou válku. Vrch je tvořen čedičovým sukem, dnes avšak je částečně odtěžený. Na jeho vrcholu se nachází kamenná mohyla připomínající prusko-rakouskou válku v roce 1866

Zelená Hora

Zámek Zelená Hora se nachází nad Nepomukem v obci Klášter v Plzeňském kraji. Původně v roce 1221 se jednalo o hrad až do rekonstrukce, kdy byl přestavěný na renesanční zámek. V třetině 17. století prošel další rekonstrukcí a byl přestavěn ve stylu raného baroka. Zámek vlastnila velká řada významných rodů – např. rod Švamberků. Zámek také uschovával českou Svatováclavskou korunu a je také spojena s Rukopisem zelenohorským. Dále zde přenocovali i další vzácné návštěvy. Tento zámek nejvíc proslavila kniha Černí baroni.

Lipnice

Hrad Lipnice se nachází na skalnaté vyvýšenině mezi dvěma kopci v městě Lipnice nad Sázavou. Byl založen na počátku 14.

století významným rodem pánů z Lichtemburka. Jedná se o jeden z nejmohutnějších gotických českých hradů. S hradem je spojeno řada pověstí a záhad, jako třeba o černém muži, zazděné Kateřině anebo o pokladu a třetím kříži. Hrad také dále můžeme vidět v řadu filmů, např. ve filmu Čert ví proč.

Ostromeč

Zaniklý hrad Ostromeč leží severně od vesnice Hrazany v okrese Příbram. Hrad pocházel ze 14. století a už v roce 1435 byl napadnut a zcela zbořen. Hrad je postaven z několika vzájemně oddělených částí a je obklopen příkopem, kde v jeho středu jsou zmíněné pozůstatky hradu. Mezi zajímavé zachované části patří také brána s přístupem k ní.

Nelechov

Zřícenina tvrze Nelechov se nachází přibližně 4 km od Ledče nad Sázavou ve stejnojmenném vrchu. Tvrz byla postavena na počátku 15. století v gotickém stylu. Sloužila jako strážná věž pro ochranu cestujících. Hrádek byl ve vlastnictví Alberta a Ratmíra z Melechova, avšak po smrti se zde vystřídalo řadu vlastníků. Poslední majitel tvrz brzy odpustili a tím pádem začal postupně chátrat.

Riesenburg – Rýzmburk

Rýzmburk je zřícenina hradu nacházející se v lokalitě Žernov v okrese Náchod. K založení hradu došlo zřejmě na počátku 14. století Albertem z Rýzmburka. Majitelé se zde hodně střídali, posledním vlastníkem, který na hradě i bydlel, byl Vilém z Talm-

berka. Po jeho smrti zdědil Rýzmburk Vilémův bratr Jan z Talmberka, jenž jej prodal Zikmundovi ze Smiřic, a to roku 1601. Rýzmbuk se stal poté součástí náchodského panství, přestal být udržován a za třicetileté války jej vyplenili Švédové – roku 1641. Na konci 17. století byl hrad zničený a opuštěný, proto jeho zdivo začalo být rozebíráno jako stavební materiál. Kámen z hradu Rýzmburk se nachází i ve zdech ratibořického zámku. Zachovala se jen malá část zdi ukrytá mezi stromy. Přesto zde v 90. letech byly objeveny cenné fragmenty železných předmětů ze 14. a 15. století, které jsou vystaveny v Muzeu východních Čech v Hradci Králové.

Velvary

Velvary jsou město v okrese Kladno, jehož první písemná zmínka pochází z roku 1282. Král Vladislav povýšil Velvary na královské město, které bylo původně opevněno hradbami a vstupovalo se do něj čtyřmi branami – Malovarská, Roudnická, Chržínská a Pražská, jež jako jediná zůstala zachována dodnes. Pražská brána byla postavena roku 1580, je čtverhranná a třípatrová, po straně je přistaveno točité schodiště. Kostel sv. Kateřiny pochází ze 14. století, je gotický, jednolodní a později po požáru prošel barokními úpravami. Pro hasičské hnutí jsou Velvary významné tím, že zde byl 22. května roku 1864 založen první český sbor dobrovolných hasičů na našem území, a sice velvarským občanem Karlem Krohnem a ustavující valnou hromadou.

Trocnov

Trocnov je malá vesnice v okrese České Budějovice. Je součástí obce Borovany a původně nesla název Záluží. K přejmenování

došlo v roce 1949. První písemná zmínka o Trocnovu, resp. o Záluží pochází z roku 1378. Od konce 14. století patřil Trocnov rodu Rožmberků. Trocnov je symbolem českých dějin jako místo rodiště husitského vojevůdce Jana Žižky z Trocnova. Přibližně dva kilometry od vesnice se nachází Památník Jana Žižky z Trocnova, kdy Žižkův pomník by měl být umístěn přímo tam, kde se dříve nacházel dub, pod nímž se vojevůdce narodil. Areál Památníku zahrnuje lesy a louky a zřejmě právě zde v tomto prostoru se nacházel původní zemanský dvorec Jana Žižky. Původní trocnovské dvorce byly zakoupeny borovanským klášterem na konci 15. století. Na jejich místě byl vybudován poplužní dvůr a dnes se zde nachází muzeum Jana Žižky.

Turov

Turov je hora nacházející se v okrese Náchod jako součást Broumovské vrchoviny. Její vrchol se nachází ve výšce 602 m. n. m. Geologický průzkum datuje počátky této hory do období prvohor (níže položené vrstvy) a posléze ještě do období druhohor (výše položené vrstvy). Název Turov byl podle jedné z mnoha pověstí odvozen od turů, kteří dříve nepatřili mezi ochočená zvířata. Pár turů se jednou ukryl v lese před lovci trofejí. Turové však zapomněli na své mládě, které své rodiče zoufale volalo. Lovci se s mládětem vydali do lesa a doufali, že přilákají jeho matku. Po cestě si s mládětem hráli a než dosáhli vrcholu hory, s malým turem se sblížili a již nebyla touha zvířeti ublížit. Turí rodiče zpozorovali změnu u chování lovců, opustili svůj úkryt a nechali se také ochočit. Na památku sblížení tura s člověkem dostala hora své jméno. Turov byl v roce 1779 navštíven císařem Josefem II., který ochutnal i dobré podmáslí ve statku pod horou. Na vrcholu hory byla roku 1924 otevřena tzv. Jiráskova útulna

pro turisty. Otevření chaty poskytující nocleh milovníkům pěších výprav inicioval Klub českých turistů. Jednalo se o dřevěnou chatu, jež v roce 1935 vyhořela a o rok později byla postavena zděná chata stojící dodnes, avšak v současné době není otevřena pro veřejnost.

Litice

Litice jsou zříceninou hradu nacházející se nedaleko Žamberka. Založen byl na konci 13. století v období vlády posledních Přemyslovců, později za vlády Jana Lucemburského byl zastaven Jindřichovi mladšímu z Lipé. Později se hrad stal majetkem pánů z Lichtenburka, v druhé polovině 15. století byl majitelem také český král Jiří z Poděbrad. V 17. století byl hrad opuštěn, avšak na rozdíl od jiných zřícenin prošel v 19. a v první polovině 20. století zakonzervováním a stavebními úpravami, proto dnes působí jako zřícenina jen částečně. Ve velmi dobrém stavu je tzv. jižní palác s přilehlou věží, který je přístupný veřejnosti. Součástí expozice jsou archeologické nálezy, dobové rytiny a fotografie.

Křižánek

Na rozhraní Mladoboleslavska a Jičínska se nachází obec Dolní Bousov a v její blízkosti leží les zvaný Křižánek. Původně se zde nacházela vesnice Kříženec, která je zmiňována v písemných pramenech z 11. století. Vesnice postupně pustla a během třicetileté války byla zničena docela při nájezdu Švédů. Ušetřen byl tehdy pouze kostelík Nalezení sv. Kříže, avšak ten byl v roce 1719 do základů zbořen. V místě původního kostelíku byl vztyčen dřevěný kříž, jenž byl během staletí několikrát obnovován. Naposledy se tak stalo na přelomu milénia. Nedaleko kříže se nachází tzv.

Hraběnčina studánka s pitnou vodou. Les je nyní přírodní památkou, kde se vyskytuje čolek horský či skokan hnědý a roste hořec hořepník.

Kouřim

Kouřim je město na okrese Kolín, jehož historie odkazuje na základě archeologických nálezů až do mladší doby kamenné, tedy 3000 let př. n. l. Stávající město bylo založeno ve 12. století za vlády Přemysla Otakara II. a v období středověku se jednalo o vyspělé město, které však dostalo velký zásah za třicetileté války. Kouřim byla téměř celá zničena. Později se městu podařilo doslova vstát z trosek, a dokonce se stala také krajským městem, jímž byla do roku 1848. Z památek je významný kostel sv. Štěpána ze 13. století si Santiniho kaple Panny Marie Pomocné z roku 1727, jež stojí v místě někdejšího středověkého popraviště „Na Stínadlech". V Kouřimi nalezneme Muzeum lidových staveb, otevřené pro veřejnost v roce 1976.

Frýdštejn

Frýdštejn je zřícenina hradu nacházející se v okrese Jablonec nad Nisou. První písemná zmínka pochází z roku 1385 v souvislosti s rodem Pukliců z Frýdštejna. Majitelé se na hradě poměrně často střídali. Byl mezi nimi také Adam z Vartenberka, který se účastnil odboje českých stavů proti králi Ferdinandovi II, proto o panství přišel. Dějinám bude asi nejvíce známo jméno Albrechta z Valdštejna, českého vojevůdce, který získal Frýdštejn roku 1623. Po smrti Albrechta z Valdštejna vlastnila Frýdštejn například katolická církev, později Rohanové, od nichž byl hrad roku 1892 odkoupen turnovským okrašlovacím spolkem. Z hradu je za-

chována válcová věž a části budov kolem hradního nádvoří. Stal se filmovou kulisou např. ve snímku Tajemství hradu v Karpatech či O princezně Jasněnce a létajícím ševci.

Kalich

V oblasti Českého ráje, nad údolím řeky Jizery, se tyčí pískovcové Besedické skály se skalními městy Chléviště a Kalich. Po bitvě na Bílé hoře, kdy české stavy utrpěly porážku od habsburské strany, se zde měli scházet příznivci Husova učení při tajných bohoslužbách. Ve skále je dodnes patrný vyrytý letopočet 1634 a písmena K. P., což znamená kalich Páně. Kalich, známý po staletí jako útočiště českých bratří, skrývá ve svém nitru mnoho zákoutí, údajně včetně bezedné studny. Nalezneme zde také pamětní desky věnované Janu Husovi a příznivcům kalicha.

Rábí

Rábí je město se stejnojmenným hradem, které se nachází v Plzeňském kraji v okrese Klatovy v údolí, jež obklopují vápencové kopce. Dominantní hrad pochází ze 13. století a jedná se o nejrozsáhlejší zříceninu v České republice, díky tomu je nazýván králem všech českých hradů. V minulosti hrál významnou roli – chránil obchodní stezku a rýžoviště zlata na řece Otavě. Z tohoto důvodu byl terčem mnoha pokusu o jeho dobytí, např. Jan Žižka z Trocnova se hrad pokusil dobýt hned dvakrát a při jednom z pokusů přišel i o druhé oko.

Borová

Borová je městys na Vysočině, jenž je spjat se jménem českého spisovatele a novináře Karla Havlíčka Borovského, jenž se zde roku 1821 narodil. Tak jako Karel Havlíček si přídomek Borovský přidal ke svému příjmení, tak i Borová později převzala Havlíčkovo jméno do svého názvu, k čemuž ovšem došlo až v roce 1949. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1289, kdy původní název zněl Rudná (či Roudná) Borová. Název Borová je odvozen od borových lesů v této lokalitě, přídomek Rudná či Roudná je převzat podle železné rudy, jež se zde těžila do konce 16. století. Dominantou městyse je kostel svatého Víta, jehož historie sahá až do konce 12. století, kdy se zde zřejmě nacházela románská kaple, jež byla později přestavěna na gotický kostel. V roce 1856 byl kolem kostela založen hřbitov. Z důvodu častých požárů byl roku 1888 založen v Borové dobrovolný hasičský sbor.

Maternice

Maternice je jedním z vrcholů pohoří nazvaném Jestřebí hory. Nachází se v Královéhradeckém kraji nedaleko řeky Metuje. Vrchol Maternice je situován ve výšce 546 m. n. m. Název Maternice nese nejen zalesněný vrch, ale také údolí pod ním se nacházející a rovněž i potok, jenž tímto údolím protéká. V údolí se nachází tzv. Skalákova studánka představující pramen pitné vody, jenž je opředen mnoha pověstmi. Jedna z nich říká, že v době epidemie cholery (rok 1832) byla voda v této studánce jako jediná bez nákazy, proto se začalo říkat, že jde o zázračnou vodu. Vedle studánky je umístěn kříž s deskou a popisem tragické události

z roku 1787, kdy v nedalekém Zbečníku vypukl požár, při němž zemřeli členové dvou rodin – Beranových a Kaválkových.

Hradiště

V oblasti Posázaví nedaleko Čerčan leží obec Lštění. Nad ní se vypíná ostroh, kde zřejmě již v 9. století bylo založeno hradiště, kde mj. sídlil také později vyvražděný rod Slavníkovců a posléze Přemyslovci. Hradiště mělo charakter pevnosti a byla zde vězněna Marie, těhotná manželka Přemyslovce Vratislava (později prvního českého krále). Stalo se tak na příkaz Vratislavova bratra Spytihněva. Podle Kosmovy kroniky bylo s Marií zacházeno velmi krutě a nedůstojně, že i když byla později propuštěna na přímluvu biskupa Šebíře, následkem prožitých útrap Marie brzy zemřela. Z bývalého hradiště se dochoval mohutný obloukový val a také se zde nachází kostelík sv. Klimenta, jehož historie rovněž sahá až do 9. století. 35/

Vítkov

Vrch Vítkov (zvaný též Žižkov) se tyčí nad pražskými částmi Žižkovem a Karlínem ve výšce 271 metrů n. m. Do dějin vstoupil Vítkov legendární bitvou, jež se odehrála 14. července 1420. Tehdy husité pod vedením Jana Žižky z Trocnova zvítězili nad křižáckým vojskem. Později se vrchu začalo říkat Žižkov nebo také Žižkova hora. Tento název se objevuje již v písemných pramenech z 1. poloviny 15. století. Na vrcholu Vítkova (Žižkova) se nachází funkcionalistický památník z let 1928 až 1932, jenž byl vybudován jako pocta hrdinům, kteří se zasloužili o vznik československého státu. Dominantu tvoří jezdecká socha Jana Žižky

od Bohumila Kafky. Tato druhá největší jezdecká socha na světě byla na vrchol Žižkova umístěna v roce 1950.

Michalovice

Zřícenina hradu Michalovice se nachází na okraji Mladé Boleslavi. Hrad byl postaven v gotickém stylu ve druhé polovině 13. století rodem Michaloviců, který hrad vlastnili až do roku 1468. Stavba byla následně připojena k Mladé Boleslavi a už v průběhu 16. století byl opuštěn. Hrad je dominantní pro svou válcovitou věž, avšak v 19. století byla podkopána. V důsledku podkopání se věž roztrhla a její horní část se poposunula o patro dolů.

Lanšperk

Zřícenina hradu Lanšperk se nachází v městě Žamberk. Hrad byl postaven nad levým břehem Divoké Orlice v druhé polovině 13. století za vlády Přemysla Otakara II. Z hradu zůstala velká zeď v severní části, opevnění a několik skoro zasypaný sklepních místnůstek. Tento hrad nikdy neměl stálého majitele, a tak neustále se dával do zástavy. Od 16. století hrad přestal sloužit jako panské sídlo, a tak postupem času začal být pustý.

Kunětická Hora

Hrad Kunětická Hora se nachází na stejnojmenném vrchu nedaleko od Pardubic. Hrad byl postaven v gotickém stylu rodem Pernštejnů na přelomu 15. a 16. století. Od roku 1648 byl přestavěn do pozdně gotického a renesančního stylu husitským hejtmanem Divišem Bořkem z Miletínka. Hrad byl vystaven všelijakým devastujícím událostem. Poslední a nejvíc zničující bylo

vypálení hradu švédskými vojsky. Hrad začal chátrat až do 20. století, kdy byla zahájena obnova. V současné době je Kunětická hora národní kulturní památkou.

Vyšehrad

Vyšehrad je bezpochyby jedním z nejvýznamnějších historických hradišť na našem území. Mimo hradu a pevnosti se na místě nachází také nejstarší pražská rotunda sv. Martina a kostel sv. Petra a Pavla s přilehlým hřbitovem, na němž je pochována řada významných českých osobností. Vyšehrad je spojen s pověstmi, nejznámější z nich je pověst o rytířovi Horymírovi, jenž se svým koněm Šemíkem přeskočil vyšehradské hradby, a utekl tak trestu smrti, jež mu byl udělen knížetem Křesomyslem za ničení stříbrných dolů.

Říp

Říp je legendární hora českých dějin se spojená s příchodem praotce Čecha se nachází cca 5 km jižně od Roudnice nad Labem. Říp je čedičovou horou, jež vznikla sopečnou činností zřejmě během období třetihor. Dnes se svým homolovitým tvarem měří 456 m. n. m. Na vrcholu hory Říp se nachází rotunda sv. Jiří a sv. Vojtěcha, původně zasvěcená jen sv. Vojtěchovi. První zmínky o této rotundě pochází z první poloviny 12. století. Hora Říp se dnes pyšní lesním porostem, jenž byl vysazen tzv. uměle. Úplné zalesnění svahů bylo realizováno roku 1879 a dnes zde naleznete např. jasany, duby, břízy, javory a další stromoví.

Blaník

Památná hora Blaník se nachází ve Středočeském kraji v okresu Benešov a je nejvyšším bodem území zvané Podblanicko. Toto místo je známé pro svůj historický význam. V těžkých dějinných dobách naší země se Blaník stával symbolem naděje na znovuzískání svobody. Nejblíž hoře se nachází městys Louňovice pod Blaníkem. Významu místo nabylo především v době národního obrození především díky legendě o vojsku svatého Václava. Kromě Hasičského domu je kámen z tohoto významného místa součástí Národního divadla, kam byl převezen v roce 1868.

Košťálov

Košťálov je zřícenina hradu ze 14. století, který se nachází na vrchu Košťál (481 m. n. m.) v Českém středohoří. Původně se jednalo o dva hrady v jednom – horní a dolní. První písemná zmínka o hradu pochází z roku 1372 a jako panské sídlo přestal sloužit zřejmě někdy během 16. století. V roce 1622 je již uváděn jako opuštěný. Chátrající hrad přilákal roku 1833 českého básníka Karla Hynka Máchu, který si pořídil jeho skicu. Do dnešní doby jsou zachovány velmi výrazné části zdí původního hradního paláce. Nejvýrazněji zachované je nároží hradby horního hradu, z dolního hradu se zachovaly jen fragmenty.

Hrádek

V oblasti Domažlicka, nad obcí Újezd, se tyčí v nadmořské výšce 585 metrů vrch Hrádek. Zde se nachází pískovcová socha Jana Sladkého, řečeného Kozina (nar. 1652), legendárního vůdce chodských rebelů, kteří se odmítali vzdát svých práv strážců

hranic a přijmout robotu v područí šlechtického rodu Lammingerů. Rebélie vyvrcholila popravou Koziny 28. listopadu 1695. Kozinův pomník byl vytesán Č. Vosmíkem podle návrhu sochaře F. Hoška. K odhalení pomníku došlo po deseti letech od vydání románu „Psohlavci" od Aloise Jiráska, a to roku 1895, kdy uběhlo rovněž 200 let od Kozinovy popravy. Alois Jirásek se osobně zúčastnil slavnostního odhalení sochy a převzal čestné občanství obce Újezd, kde se J. S. Kozina narodil na statku zvaném u Rosochů.

Házmburk

V Českém středohoří se nachází čedičový vrch Házmburk o výšce 418 m. n. m. Archeologické nálezy odhalily, že již v 5. tis. př. n. l. se zde nacházelo osídlení a byla zde vyráběna keramika. Později zde byl postaven hrad, jehož existence je poprvé doložena na počátku 14. století. Hrad byl krátce ve vlastnictví českého krále Jana Lucemburského, jenž ho však v roce 1335 prodal Zbyňku Zajícovi z Valdeka a na Žebráce, jenž patřil k blízkým přátelům Karla IV., Janova syna. Dominantu hradu představují dvě věže, z nichž oválná se nazývá Černá (25 metrů, čedičová) a hranolová Bílá (26 metrů, pískovcová). Trvale obydlen byl hrad zřejmě do konce 15. století. Roku 1558 prodali Zajícové hrad Janu staršímu z Lobkovic, na Zbiroze a Točníku. V té době je hrad již uváděn jako pustý. Později se zde vystřídala řada dalších majitelů, až roku 1954 byl převeden do správy státu. Není bez zajímavosti, že hrad Házmburk nebyl nikdy dobyt.

Doudleby

Doudleby jsou obcí v okrese České Budějovice ležící v povodí Malše a horní Vltavy. Kolem roku 800 se toto místo stalo oblastí, kde vzniklo osídlení slovanského kmene Doudlebů. První zmínka o místním hradišti se nachází v Kosmově kronice české, a to v souvislosti se zprávou o úmrtí knížete Slavníka roku 981. Doudlebské hradiště bylo tvořeno raně středověkým hradem a kostelem svatého Vincence. Kostel stojí dodnes v barokní podobě s tím, že jeho zdivo obsahuje zdivo původního kostela, jenž byl součástí hradiště. Stopy opevnění jsou v terénu dodnes patrné, dochovala se např. část valu a čest metrů široký příkop. Na základě četných archeologických nálezů je zánik hradiště odhadován do 13. století.

Čerchov

Čerchov je hora nacházející se v jihozápadních Čechách v okrese Domažlice Její nadmořská výška je 1042 m a představuje nejvyšší bod pohoří Český les. Hora je pokryta lesním porostem, z něhož převažují smrky, borovice, jedle, modříny, buky, břízy či habry. Právě zachovalé lesy na úbočích hory jsou chráněny jako národní přírodní rezervace Čerchovské hvozdy. Na vrcholu Čerchova se nachází vojenská betonová věž vysoká přes 30 metrů, neboť se jednalo o součást pohraničního pásma a do roku 1990 nebyl na Čerchov přístup. Návštěvníci teprve pak mohli opět zavítat na rozhlednu, jež se nachází v těsném sousedství vojenské věže. Základní kámen rozhledny byl položen 23. května 1904, rozhledna byla dokončena o rok později. Rozhledna nese název Kurzova věž podle jména profesora Viléma Kurze, jednoho ze zakladatelů Klubu českých turistů.

Choustník

Obec Choustník (německy Chaustnik) se nachází v okrese Tábor v Jihočeském kraji. Žije v ní necelých 500 obyvatel. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1282, kdy je v písemných materiálech zmíněn Beneš von Huznich. Asi jeden kilometr východně od obce se nachází zřícenina stejnojmenného hradu – ten stojí na vrcolu dominantního vrchu v nadmořské výšce 660 m – nachází se v přírodní rezervaci Choustník. Hrad je v Česku vzácnou ukázkou tzv. ganerbenburgu neboli hradu tvořeném více jádry, ve kterých sídlilo několik různých majitelů. Hrad založil již zmíněný Beneš z Choustníka po roce 1262. Hrad vystřídal několik majitelů, mimo jiné jej vlastnil známý Petr Vok z Rožmberka. V roce 1948 byl hrad vyvlastněn. To, co z něj zbylo, dnes patří obci Choustník.

Pecka

Městys Pecka leží v Podkrkonoší v severovýchodní části okresu Jičín v Královéhradeckém kraji. Městys je domovem pro přibližně 1 300 obyvatel. První zmínka o osadě pochází z roku 1322 a již o šedesát let později (roku 1382) byla osada Pecka povýšena na městečko. Městečku bylo uděleno právo na pořádání tří výročních trhů. Roku 1633 pak Ferdinand II. na přímluvu převora kartouzského kláštera Filipa Buschka povýšil městečko na město a přidělil mu znak. Město bylo tvrdě zasaženo třicetiletou válkou – nejprve bylo vydrancováno císařskými vojsky a následně zcela vypálena Švédy. Dominantou dnešního městyse je zřícenina hradu Pecka. Hrad byl založen kolem roku 1322 Budivojem z Pecky. Jedním z majitelů byl také Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic - jeden z popravených českých pánů na Staroměstském náměstí

v roce 1621. Roku 1830 vznikl v městečku požár, žhavý došek vyletěl také na Pecku a ta celá shořela. Oprav se dočkal až ve čtyřicátých letech 20. století, nicméně již nikoliv pro účely bydlení šlechty či kohokoliv dalšího, ale pro muzejní účely.

Lipany

Lipany jsou malá vesnice, část obec Vitice v okrese Kolín ve Středočeském kraji. Osada má jen přibližně padesát adres. První zmínka o vsi je z roku 1357, kdy byla společně s dalšími statky darována nově založenému klášteru v Klášterní Skalici. Obec je známá především jako dějiště bitvy u Lipan z roku 1434. Jedna z nejvýznamnějších bitev české historie výrazně napomohla formovat české dějiny na další stovky let. V této bitvě byla drtivě poražena vojska sirotčího a táborského svazu, vůdčích vojenských sil husitského hnutí. V bitvě padl i nejvýznamnější představitel radikální větve husitů Prokop Holý. Tato porážka omezila vliv radikální části a umožnila části umírněné zahájit jednání s císařem Zikmundem Lucemburským a legáty basilejského koncilu (právě koncil rozhodl o konání křížové výpravy proti kacířským českým zemím). Umírněná část husitů si dobře uvědomovala, že občanská válka a izolace země nemohou vést k ničemu dobrému, ale teprve po porážce radikálů se otevřela cesta k jednání a následně i k dohodě. Několik desítek let trvající boje mohly být ukončeny.

Zmizelé kameny

Důl Anna

Důl Anna se nachází v Příbrami, v části s názvem Březové Hory. K založení dolu došlo roku 1789 a těžila se zde stříbrná a olověná ruda. V době, kdy byl stavěn Hasičský dům, byl důl Anna nejhlubší jámou v revíru Březové Hory, a to až do roku 1957. Maximální hloubky zde bylo pak dosaženo v roce 1941, a to 1464,3 metrů. Jámu tvořilo neuvěřitelných 39 těžebních pater. K ukončení těžby došlo v roce 1978 a následně došlo k zapečetění dolu v hloubce přibližně 40 metrů. V současné době jsou přístupná první patra dolu Anna veřejnosti v rámci expozice Hornického muzea Příbram.

Fialník

Fialník (v mapách označovaný též jako Fiolník) je vrch o nadmořské výšce 526 metrů nacházející se na pravém břehu řeky Sázavy u obce Vlastějovice (nedaleko Zruče nad Sázavou). V minulosti zde probíhala těžba železné rudy – magnetovce. Definitivní ukončení těžby proběhlo v roce 1967. Kolem roku 1586 byla na nejvyšším bodě Fialníku vybudována hornická kaple tehdejším majitelem dolu Jaroslavem Trčkou z Lípy. Kaple byla zasvěcena sv. Máří Magdaléně a horníci se sem chodili modlit vždy před vstupem do školy. Za vlády Josefa II. došlo ke zrušení kaple, jež posléze začala chátrat a její zbytky byly definitivně odstraněny v roce 1998. Z útrob bývalého dolu bylo v roce 2007 vyzvednuto

těžební zařízení a po renovaci umístěno v důlním skanzenu v Jílovém u Prahy.

Ještěd

Vrch Ještěd se svou nadmořskou výškou 1012 představuje dominantu nad severočeským městem Liberec. Jedná se o nejvyšší vrchol tzv. Ještědsko-kozákovského hřbetu. V současné době je znám zejména díky ikonickému televiznímu vysílači, jehož součástí je rovněž hotel a restaurace, umístěnému na vrcholu Ještěda, kam je možno se dopravit lanovkou. Ještěd vždy představoval oblíbené místo pro poutníky a turisty, již v polovině 19. století zde provozovali občerstvovací stanici a později také nocleh v turistické chatě manželé Haslerovi z Horního Hanychova. V minulosti zde také stávaly kříže, jejichž historie se traduje od roku 1773. Poslední kříž, jenž je zde k vidění dnes, byl na Ještěd umístěn v roce 1990.

Slánská hora

Slánská hora o nadmořské výšce 330 metrů představuje pozůstatek sopečné činnosti Českého středohoří. Nachází se nad údolím Červeného potoka, nedaleko středočeského města Slaný. V minulosti zde probíhala těžba čediče, čím došlo ke ztrátě více než poloviny původní hory. Také zde vyvěraly dva slané prameny, podle nichž se jmenuje i město Slaný, avšak do dnešní doby se nezachovaly. Na vrcholu Slánské hory se nachází tři velké dřevěné kříže, jenž sem zde nechal umístit roku 1662 hrabě Bernard Ignác z Martinic, aby tím připomněl utrpení místních obyvatel za třicetileté války. Větší část hory je pokryta smíšeným lesním porostem.

Tuhošť

Tuhošť je vrch na Klatovsku s nadmořskou výškou 601 metrů. Tuhošť je sopečného původu a nyní je součástí Švihovské vrchoviny. Ve druhé polovině 19. století se zde uskutečnily archeologické průzkumy, které potvrdily, že před 3 tisíci lety se zde nacházelo pravěké hradiště. I v dnešní době jsou zde patrny zbytky dávného opevnění. Nedaleko Tuhoště se nachází vodní hrad Švihov, jenž je znám zejména díky natáčení filmové pohádky Tři oříšky pro Popelku.

Kameny v Národním divadle

Radhošť

Radhošť je hora, jež je spjata s mnoha pověstmi a také s uctíváním pohanského boha ohňů Radegasta měří 1129 m. n. m. a nachází se nedaleko Pusteven v Moravskoslezských Beskydech. V hoře Radhošť se nachází spletité chodby, kdy legendy hovoří o tom, že se v nich nachází Radegastova svatyně. Radhošť je součástí Radhošťské hornatiny a je vyhledávána pro krásný výhled do okolí, vidět je odtud např. další legendární hora Praděd. Turisté mohou k tomuto výhledu využít zvonici kaple svatého Cyrila a Metoděje. Jedná se o stavbu z roku 1898 a jde o jednu z nejvýše položených církevních staveb v naší zemi. Radhošť v roce 1928 navštívil první československý prezident T. G. Masaryk, což dokládá pamětní bronzová deska umístěná v kapli. Každý rok se konají na Radhošti navštěvované poutě oslavující příchod Cyrila a Metoděje.

Říp

Říp je legendární hora českých dějin se spojená s příchodem praotce Čecha se nachází cca 5 km jižně od Roudnice nad Labem. Říp je čedičovou horou, jež vznikla sopečnou činností zřejmě během období třetihor. Dnes se svým homolovitým tvarem měří 456 m. n. m. Na vrcholu hory Řtíú se nachází rotunda sv. Jiří a sv. Vojtěcha, původně zasvěcená jen sv. Vojtěchovi. První zmínky o této rotundě pochází z první poloviny 12. století. Hora

Říp se dnes pyšní lesním porostem, jenž byl vysazen tzv. uměle. Úplné zalesnění svahů bylo realizováno roku 1879 a dnes zde naleznete např. jasany, duby, břízy, javory a další stromoví.

Helfštýn u Lipníka nad Bečvou

Hrad Helfštýn představuje rozsáhlou zříceninu nacházející se nad údolím Moravské brány a dle legendy měl být založen koncem 13. století slezským šlechticem a později loupeživým rytířem Fridušem z Linavy. Hradní komplex je rozlehlý, významná přestavba proběhla na přelomu 14. a 15. století, kdy se z hradu stala gotická pevnost. V renesančním období byl postaven dvoukřídlý palác majiteli pány z Vrbna. Po třicetileté válce začala sláva hradu upadat, r. 1656 došlo k jeho částečnému zboření proto, aby nepadl do rukou nepřátel, kteří by mohli využít jeho nedobytnosti, neboť v době třicetileté války úspěšně odolal útoku Dánů i Švédů. Od roku 1763 je Helfštýn uváděn jako pustý hrad. V dnešní době zřícenina rozsáhlého hradu zakonzervována a nachází se zde mj. expozice uměleckého kovářství.

Zlatý kůň

Zlatý kůň je 475,3 m. n. m. vysoké návrší, které představuje jeden z nejvyšších bodů Českého krasu. V jeho nitru se nachází nejdelší jeskynní systém v Čechách – Koněpruské jeskyně. Prvopočátky Zlatého koně spadají do období devonu, neboť výzkumy prokázaly, že jej tvoří vápence z období prvohor staré až 400 milionů let. Není bez zajímavosti, že v té době bylo toto místo lokalizováno na dně tropického moře, jež se nacházelo nedaleko rovníku. V současné době je severní úbočí pokryto lesním porostem, zejména habrem obecným. Na západní straně návrší se

nachází tzv. Císařský lom představující jádro původního korálového útesu, z něhož Zlatý kůň kdysi velmi dávno vznikl. Místo je významným nalezištěm zkamenělin.

Chrast

Chrast je město ležící na úpatí Českomoravské vrchoviny a nachází se v nadmořské výšce 292 metrů. K založení Chrasti došlo ve 2. polovině 13. století, kdy panství spadalo pod benediktinský klášter v Podlažicích. Zde také došlo k sepsání tzv. Ďáblovy bible (v originále Codex Gigas), jež byla za třicetileté války odvezena do Švédska a zde se tato literární památka nachází dodnes. Není bez zajímavosti, že jde o jednu z největších ručně psaných knih na celém světě. Když husité klášter vyplenili roku 1421, přešlo panství pod tzv. světskou správu, v níž zůstává do roku 1656, kdy paství zakoupil pražský arcibiskup kardinál Harrach, a to za účelem sídla královéhradeckého biskupství, které skutečně sídlilo na barokním zámku v Chrasti.

Doudleby

Doudleby jsou obcí v okrese České Budějovice ležící v povodí Malše a horní Vltavy. Kolem roku 800 se toto místo stalo oblastí, kde vzniklo osídlení slovanského kmene Doudlebů. První zmínka o místním hradišti se nachází v Kosmově kronice české, a to v souvislosti se zprávou o úmrtí knížete Slavníka roku 981. Doudlebské hradiště bylo tvořeno raně středověkým hradem a kostelem svatého Vincence. Kostel stojí dodnes v barokní podobě s tím, že jeho zdivo obsahuje zdivo původního kostela, jenž byl součástí hradiště. Stopy opevnění jsou v terénu dodnes patrné, dochovala se např. část valu a čest metrů široký příkop.

Na základě četných archeologických nálezů je zánik hradiště odhadován do 13. století.

Svatobor u Sušice

Svatobor je 845 metrů vysoká hora nacházející se ve Svatoborské vrchovině v jihozápadní části Čech. Svatobor představuje významnou archeologickou lokalitu, neboť zde byly nalezeny zbytky osídlení ze střední doby kamenné (10 000 až 8 000 let př. n. l.), a dále také pozůstatky slovanské osady. Jednalo se o posvátné místo pro Slovany, kde se lid scházel se svým vládcem a knězem a kde byly vynášeny soudy. Dle jedné z mnoha pověstí se pod Svatoborem nachází velké podzemní jezero. Na vrcholu Svatoboru byly v letech 1898 a 1900 vybudovány kamenná rozhledna a dřevěná útulna pro turisty. Ta však vyhořela v roce 1905 a došlo i poškození rozhledny, jež se začala nebezpečně naklánět. V roce 1934 se rozhledna definitivně zřítila. Okamžitě bylo započatou se stavbou nové rozhledny, a to 31 metrů vysoké kamenné stavby, jež byla slavnostně otevřena roku 1935.

Trocnov

Trocnov je malá vesnice v okrese České Budějovice. Je součástí obce Borovany a původně nesla název Záluží. K přejmenování došlo v roce 1949. První písemná zmínka o Trocnovu, resp. o Záluží pochází z roku 1378. Od konce 14. století patřil Trocnov rodu Rožmberků. Trocnov je symbolem českých dějin jako místo rodiště husitského vojevůdce Jana Žižky z Trocnova. Přibližně dva kilometry od vesnice se nachází Památník Jana Žižky z Trocnova, kdy Žižkův pomník by měl být umístěn přímo tam, kde se dříve nacházel dub, pod nímž se vojevůdce narodil. Areál

Památníku zahrnuje lesy a louky a zřejmě právě zde v tomto prostoru se nacházel původní zemanský dvorec Jana Žižky. Původní trocnovské dvorce byly zakoupeny borovanským klášterem na konci 15. století. Na jejich místě byl vybudován poplužní dvůr a dnes se zde nachází muzeum Jana Žižky.

Záhlinice na Moravě

Záhlinice jsou malá vesnice situovaná na jižní Hané, jež je od roku 1990 místní částí Hulína. V obci se nachází kostel Nanebevzetí Panny Marie a Muzeum Františka Skopalíka, jenž je situováno v bývalém Obecním domě naproti kostelu. František Skopalík (1822–1891) byl starostou Holešova a významným politikem 19. století, jenž u nás jako první realizoval dobrovolné scelování pozemků. Proslul také jako národopisec a autor dvoudílné publikace Památky obce Záhlinice, v níž popsal rodnou obec a život jejích obyvatel. Spolek přátel F. Skopalíka nyní pečuje o místní muzeum, jehož součástí je také stará hasičská technika.

Hostýn

Hostýn, jenž je také někdy nazýván Svatý Hostýn, je hora ležící v lokalitě Hostýnské vrchy ve Zlínském kraji. V minulosti se na Hostýně nacházelo rozsáhlé pravěké hradiště, z něhož se zachovaly zbytky příkopu a valů. Hora Hostýn je dále zajímavá tím, že má dva vrcholy. Na vyšším vrcholu (736 m. n. m.) se nachází kamenná rozhledna s kaplí svatého Kříže, jíž nechal roku 1898 vybudovat olomoucký biskup Václav Wittner. Na nižším z nich (718 m. n. m.) se nachází barokní bazilika Nanebevzetí Panny Marie. Původní poutní chrám byl postaven v letech 1721 až 1748

podle plánů architekta Ignáce Cyraniho z Bolleshousu. V roce byla bazilika poškozena požárem a v roce 1784 navíc došlo k jeho zrušení a odsvěcení na základě josefínských reforem. Rozsálá rekonstrukce byla možná až v 19. století, kdyby byl chrám opraven a a znovu vysvěcen. Na západním průčelí baziliky se nachází mozaika Hostýnské Madony z roku 1912 od pražského mozaikáře Viktora Foerstra. Od roku 1994 je tato bazilika spojena s tradicí hasičských poutí, které v průběhy let zaznamenaly obrovský mezinárodní ohlas i rozsah. Myšlenka na tuto tradici se zrodila v hlavě Antonína Zaorala ze Sboru dobrovolných hasičů v Kašavě, jenž chtěl poděkovat Panně Marii za uzdravení poté, co utrpěl těžký úraz nohy. Mariánské poutní místo na Hostýně bylo roku 2018 prohlášeno národní kulturní památkou.

Boubín

Boubín je hora o výšce 1362 m. n. m., jež se nachází v Boubínské hornatině v Jihočeském kraji. České jméno hory se poprvé objevuje v latinské listině z roku 1398 a znamená Bubův neboli Boubův vrch. Na úbočí této hory a v její bezprostřední blízkosti se nachází národní přírodní rezervace Boubínský prales o celkové rozloze 666,41 ha. Stáří pralesa je odhadováno na neuvěřitelných 12 000 let. Vznikl patrně někdy na sklonku doby ledové. V roce 2004 byla na vrcholu Boubína zbudována dřevěná, 21 metrů vysoká rozhledna, na jejíž vyhlídkovou plochu vede 109 schodů a jež byla slavnostně otevřena v roce 2005. Rozhledna skýtá výhled na celou oblast Šumavy. Na vrcholu Boubína se dále nachází chráněný trigonometrický bod a pamětní žulový obelisk, který svým nápisem „Kardinal Friedrich Fürst von Schwarzenberg 3. 8. 1867“ odkazuje na návštěvu pražského arcibiskupa, jehož rod je s jižními Čechami neodmyslitelně spjat.

Blaník

Památná hora Blaník se nachází ve Středočeském kraji v okresu Benešov a je nejvyšším bodem území zvané Podblanicko. Toto místo je. známé pro svůj historický význam. V těžkých dějinných dobách naší země se Blaník stával symbolem naděje na znovuzískání svobody. Nejblíž hoře se nachází městys Louňovice pod Blaníkem. Významu místo nabylo především v době národního obrození především díky legendě o vojsku svatého Václava.

Domažlice

Město Domažlice se nachází v Plzeňském kraji a je označováno za tradiční centrum etnografické oblasti Chodska. Jeho vznik sahá do dávné historie, avšak na významu nabyl v období husitských válek, kdy se přidalo na stranu táboritů a bylo obléháno vojskem markraběte Fridricha Braniborského během čtvrté křížové výpravy roku 1431. Jednu z dominant města tvoří Chodský hrad založený Přemyslem Otakarem II. Z hradu se zachovala věž a část opevnění. Nyní je zde situováno Muzeum Chodska.

Buchlov

S trojvrším Buchlov se pojí významný stejnojmenný hrad, který je dominantou vrchoviny Chřiby, která se rozprostírá mezi Jihomoravským a Zlínským krajem. Buchlov je vzdálen 12 km od Uherského Hradiště. Výstavba hradu sahá do 13. století a vznikl jako strategická obranná pevnost, která disponovala soudní pravomocí. Pojí se s významnými šlechtickými rody Žerotíny, ze Zástřizl, Petřvaldských z Petřvaldu a Berchtoldy. Za majitelů Petřvaldů na hradě probíhaly poslední významné přestavby a mj. za-

řídili výstavbu barokního zámku v Buchlovicích. S hradem Buchlovem se pojí legenda o lípě, která prokázala nevinnu odsouzeného zbrojnoše a zachránila jej od trestu smrti. Další zajímavostí, která se na hradě nachází, je egyptská mumie, jež byla na hrad dovezena v 19. století Josef Vratislav z Mitrovic a jedná se o nejdéle vystavovanou mumii v Česku.

Prácheň

Prácheň je zříceninou gotického hradu nacházejícího se u Horažďovic v okrese Klatovy. Vznikl v místě původního raně středověkého hradiště, které zřejmě zaniklo v polovině 13. století. Rovněž zanikla obec Prácheň patřící k hradu. Z obce se dochoval pouze kostel svatého Klimenta. Hrad byl vybudován zřejmě v době vlády Jana Lucemburského kolem roku 1315 a mezi jeho majiteli zaznamenáme např. rod Bavorů ze Strakonic, jenž vymřel po meči roku 1404. Na počátku 16. století byl neudržovaný hrad opraven Pútou Švihovským z Rýzmberka, avšak již roku 1558 se o hradu píše jako o pustém. Zachovala se torza obvodových zdí, základů a zbytky hradního valu.

Slivenec

Slivenec je od 90. let minulého století samostatnou městskou částí Prahy. Již od středověku se v nedaleké blízkosti těží růžový mramor, též nazývaný jako slivenecký mramor. Ten je součástí desek na hrobech biskupů v chóru chrámu sv. Víta na Pražském hradě, v 16. století byl hojně využíván v rámci renesančního slohu, jmenovitě např. při stavbě Krocínovy kašny na Staroměstském náměstí v Praze.

Rábí

Rábí je město se stejnojmenným hradem, které se nachází v Plzeňském kraji v okrese Klatovy v údolí, jež obklopují vápencové kopce. Dominantní hrad pochází ze 13. století a jedná se o nejrozsáhlejší zříceninu v České republice, díky tomu je nazýván králem všech českých hradů. V minulosti hrál významnou roli – chránil obchodní stezku a rýžoviště zlata na řece Otavě. Z tohoto důvodu byl terčem mnoha pokusu o jeho dobytí, např. Jan Žižka z Trocnova se hrad pokusil dobýt hned dvakrát a při jednom z pokusů přišel i o druhé oko.

Podivín

Podivín se řadí mezi nejstarší moravská města, nacházející se v Dolnomoravském úvalu nedaleko Břeclavi a první písemné zmínky se objevují již v Kosmově kronice. Název původně nesl hrad, který na území Podivína založil bohatý muž židovského původu Podiva. Jednou z nejstarších místních památek je kostel svatého Petra a Pavla, jehož původ sahá až do středověku, avšak později prošel výraznými stavebními úpravami a přestavbami. Stávající podoba kostela pochází z let 1791–1794.

Vyšehrad

Vyšehrad je bezpochyby jedním z nejvýznamnějších historických hradišť na našem území. Mimo hradu a pevnosti se na místě nachází také nejstarší pražská rotunda sv. Martina a kostel sv. Petra a Pavla s přilehlým hřbitovem, na němž je pochována řada významných českých osobností. Vyšehrad je spojen s pověstmi, nejznámější z nich je pověst o rytířovi Horymírovi, jenž se svým

koněm Šemíkem přeskočil vyšehradské hradby, a utekl tak trestu smrti, jež mu byl udělen knížetem Křesomyslem za ničení stříbrných dolů.

Žižkov

Vrch Žižkov, původně v písemných pramenech zmiňován jako Vítkov, je dominantou městské části Prahy 3. Změna názvu nastala na počest vítězství vojska Jana Žižky z Trocnova nad vojskem krále Zikmunda ze 14. července 1420. Ve 20. století byl na vrchu vystavěn Žižkův jezdecký pomník.

Branka u Náchoda

Vrch Branka ležící nedaleko Náchoda, byl významným bodem pro vojenské dějiny naší země. V jeho blízkosti se nacházel přechod českých pohraničních hor, roku 1866 se v těchto místech odehrála jedna z prvních velkých bitev prusko-rakouské války zvaná „bitva u Náchoda“. Překročením Branky se Prusům povedlo otevřít si cestu do Čech a odtud k Hradci Králové, u kterého se odehrála ona slavná bitva, která se stala díky počtu nasazených vojáků největší bitvou na našem území.

Kameny v Tyršově domě

Triglav

Triglav je nejvyšší hora Julských Alp na Slovinsku (2864 m). Poprvé na Triglav vystoupali skupina čtyř osob v roce 1778. Výstup byl ale hodně složitý, jelikož jeho vrchol byl příliš ostrý. Později vrchol byl zploštěn, aby na horu mohl vystoupit více lidí. V roce 1895 Jakob Aljaž postavil na vrcholu menší přístřešek.

Černig

Hora Černig měří 2020 metrů a nachází se v v Zakarpatské Ukrajině, dříve Podkarpatské Rusi, jež byla dříve součástí Československa. Tento aspekt má svou logiku, neboť k položení nejen tohoto, ale i ostatních základních kamenů Tyršova domu došlo 28. října 1923 a o necelé dva roky později, 24. května 1925 byl Tyršův dům slavnostně otevřen. V roce 2005 zorganizoval Sokol expedici, jež se rozjela do míst původu základních kamenů, aby z těchto míst přivezla nový kámen. Z Černigu byl nový kámen přivezen 31. července 2005. Sokolská výprava na Ukrajině na přelomu července a srpna 2005 navštívila nejen vrchol hory Černig, ale také mj. vesnici Koločavu spjatou s románem Nikola Šuhaj loupežník od Ivana Olbrachta.

Kriváň

Kriváň patří mezi nejzajímavější hory na Slovensku. Vrchol se nachází ve Vysokých Tatrách a je vysoká 2494 m. V roce 1772 na horu vystoupil jako první Andrej Jonáš Czirbess s doprovodem. Kriváň patří mezi těžké a poměrně náročné hory pro výstup. Vyžaduje velkou fyzickou zdatnost a připravenost, jelikož během výstupu se musí překonávat velké výškové rozdíly. Dlouhou dobu byla hora považována za nejvyšší horu ve Vysokých Tatrách, avšak v roce 1793 vystoupil na vrchol Robert Townson, který provedl barometrické měření.

Lysá hora

Lysá hora leží mezi čtyřmi obcemi: Krásná, Malenovice, Ostravice a Staré Hamry. Hora je nejvyšším vrcholem Moravskoslezských Beskyd, a proto je přezdívána jako královna Moravskoslezských Beskyd. Na vrcholu hory se nachází meteorologická sanice, telekomunikační věž, stanice horské služby a chata s restaurací. Tento vrchol hory leží ve výšce 1323 metrů nad mořem.

Radhošť

Radhošť je hora, jež je spjata s mnoha pověstmi a také s uctíváním pohanského boha ohňů Radegasta měří 1129 m. n. m. a nachází se nedaleko Pusteven v Moravskoslezských Beskydech. V hoře Radhošť se nachází spletité chodby, kdy legendy hovoří o tom, že se v nich nachází Radegastova svatyně. Radhošť je součástí Radhošťské hornatiny a je vyhledávána pro krásný výhled do okolí, vidět je odtud např. další legendární hora Praděd. Turisté mohou k tomuto výhledu využít zvonici kaple svatého Cyrila

a Metoděje. Jedná se o stavbu z roku 1898 a jde o jednu z nejvýše položených církevních staveb v naší zemi. Radhošť v roce 1928 navštívil první československý prezident T. G. Masaryk, což dokládá pamětní bronzová deska umístěná v kapli. Každý rok se konají na Radhošti navštěvované poutě oslavující příchod Cyrila a Metoděje.

Říp

Říp je legendární hora českých dějin se spojená s příchodem praotce Čecha se nachází cca 5 km jižně od Roudnice nad Labem. Říp je čedičovou horou, jež vznikla sopečnou činností zřejmě během období třetihor. Dnes se svým homolovitým tvarem měří 456 m. n. m. Na vrcholu hory Řípu se nachází rotunda sv. Jiří a sv. Vojtěcha, původně zasvěcená jen sv. Vojtěchovi. První zmínky o této rotundě pochází z první poloviny 12. století. Hora Říp se dnes pyšní lesním porostem, jenž byl vysazen tzv. uměle. Úplné zalesnění svahů bylo realizováno roku 1879 a dnes zde naleznete např. jasany, duby, břízy, javory a další stromoví.

Kultura v Hasičském domě

Pár slov ke kultuře...

Již od samého počátku vzniku prvních hasičských sborů se hasiči pomalu ale jistě stávali mj. také nositeli kulturního života nejprve v Rakousku-Uhersku, později v nově vzniklém Československu. Prvopočátky hasičských masopustů, amatérských divadelních představeních a dalších aktivit se objevují již ve druhé polovině 19. století. Poté, kdy bylo rozhodnuto, že Česká zemská hasičská jednota vybuduje vlastní dům na rozhraní Blanické a Římské ulice, se již od začátku jeho realizace počítalo také s prostorem, jenž bude využíván ke kulturním účelům.

Plány funkcionalistické budovy architektů Tomáše Pražáka a Pavla Moravce zahrnovaly projekční a divadelní sál, dále pak restauraci i obchody. Se zakomponováním divadelního sálu bylo počítáno jako součást tzv. vnitrobloku, kdy do sálu se přicházelo samostatnou pasáží z ulice Římská.

Historie divadla

Divadelní sál započal sloužit veřejnosti v roce 1929, tedy v roce slavnostního otevření Hasičského domu. V té době se kolem bočních stěn nacházely tři lóže a v zadní části jich bylo jedenáct (tyto lóže dnes už neexistují). Celkově hlediště čítalo 457 míst (viz úvodní kapitola).

Divadelní sál prošel změnami

Současný návštěvník však již nemá možnost zhlédnout vybrané představení ze zmíněných lóží. V roce 1974 prošel divadelní sál zásadní rekonstrukcí, v jejímž rámci byly provedeny výrazné změny, jež spočívaly zejména v odstranění zadních a bočních lóží. Tyto změny měl na starosti ateliér Státního projektového ústavu v Praze, jmenovitě se jednalo práci architektů Františka Rašky a Karla Hauera. Došlo také ke zvětšení předscény a prohloubení jeviště, po jehož stranách byly vyprojektovány šatny (které jsou v současné době lokalizovány ve dvou suterénních podlažích). Byly rovněž na obou stranách zbudovány nouzové východy. Bohužel však došlo k výraznému úbytku sedadel pro diváky, neboť v současné době se zde nachází 342 míst ve 14 řadách.

Varieté-Bio

První kulturní institucí, jež se stala zdrojem zábavy v prvorepublikové Praze a za níž mohli tehdejší milovníci zábavy vyrazit do

Hasičského domu, bylo Varieté-Bio. Ve své době se jednalo o doslova multifunkční zábavné středisko, v němž probíhaly hudební, kabaretní i artistické produkce a v neposlední řadě také promítání filmů. Na přelomu 20. a 30. let, kdy již pomalu opouštěl filmová plátna němý film a začínalo se koketovat s filmem zvukovým, zde možná mohli soudobí diváci vidět dodatečně ozvučený původně němý film Karla Antona s názvem „Tonka Šibenice", jenž měl premiéru 27. února 1930. Rovněž je možné, že do Hasičského domu zavítali také návštěvníci na první český plně zvukový film „Když strunky lkají" režiséra Fridedricha Féhera. Premiéra tohoto filmu se odehrála 19. září 1930, avšak v té době se již první kulturní epocha divadelního sálu chýlila ke konci, neboť Varieté-Bio mělo být brzy vystřídáno jiným zábavním podnikem.

Malá opereta

Od 4. prosince 1929 byla v provozu Velká opereta, jedno z pražských divadel, kde se mohli návštěvníci oddávat kouzlu zpěvohry neboli operety. Velkou operetu byste v letech 1929 až 1944 našli v prostorách současného Divadla v Dlouhé. Pro stále vzrůstající popularitu operetního žánru přišel tenorista Miroslav „Mirko" Bukovský (1893–1976) s myšlenkou založit další operetní scénu. Tehdy se zrodila myšlenka Malé operety.

Dne 27. září 1930 bylo Varieté-Bio vystřídáno právě Malou operetou a premiérou operety „Léto prchlo v dál" od maďarského skladatele Lajose Lajtaje. S ohledem na skutečnost, že populární operety té doby (např. „Netopýr" od J. B. Strausse) byly uváděny zejména na scéně Velké operety, zůstávaly na Malou operetu méně významné „kusy". Mirko Bukovský se velmi snažil udržet návštěvnost své scény a ač je to k nevíře, každé dva týdny

proběhla na divadelní scéně v Hasičském domě nová premiéra. Za nejúspěšnější dílo zde uvedené je považována hra s kuplety s názvem „Hanacká krev“. Není bez zajímavosti, že Mirko Bukovský byl autorem libreta, zpěvních textů a také hudby.

Miroslav Bukovský působil v Malé operetě do května 1935. Po dobu necelého roku byl provozovatelem divadla herec Vojtěch „Vojta“ Merten (1895-1945), za něhož byla např. uvedena opereta „Píseň lásky“ od E. Kašpara. Bohužel však finanční situace Malé operety nebyla dobrá, a proto se dne 31. března 1936 konalo v sále Malé operety poslední představení. Malá opereta posléze definitivně zanikla.

Opereta plná hvězd

Neměli bychom však zapomenout zmínit některé osobnosti tehdejší hudebně-herecké scény, které okouzlily diváky také z jeviště Malé operety. V první řadě se jednalo o půvabnou blondýnku Ellu Šárkovou, vl. jm. Elišku Liškovou (1906-1991). Atraktivní herečka a idol mnoha tehdejších mužů možná více než svým uměním okouzlovala svým neobyčejně nevšedním vzhledem, avšak herecké umění může posoudit i soudobý divák, neboť nám zůstalo uchováno ve filmu Pudr a benzín (1931), kde se objevila po boku slavného dua Werich – Voskovec.

Elle Šárkové zdatně sekundovala pro změnu tmavovláska Ljuba Hermanová (1913-1996), skutečná legenda české hudební a filmové scény, jež vystupovala až do pokročilého věku. Také ona zanechala otisk ve filmu se slavnou dvojicí V + W, a sice ve snímku „Peníze nebo život“ (1932), z něhož pochází i slavná píseň „Život je jen náhoda“.

V letech 1931-1933 účinkoval na scéně Malé operety také dnes již takřka zapomenutý herec Jindřich „Jindra“ Láznička (1901-1970), jenž před filmovou kamerou ztvárňoval různé epizodní role, avšak svůj filmový debut si odbyl až po ukončení působnosti v Malé operetě, neboť se až v r. 1937 se objevil ve filmech „Harmonika“, „Falešná kočička“ a „Důvod k rozvodu“. Je ovšem víc než pravděpodobné, že jeho filmové postavičky rovněž obdivovali návštěvníci Hasičského domu, neboť Malou operetu v jeho prostorách vystřídalo Kino Tatra.

Kino Tatra

Dvacátá a třicátá léta 20. století jsou někdy označována jako zlatá éra pražských biografů. V té době se mělo na území Prahy nacházet 110 kin a jedním z nich bylo právě Kino Tatra v prostorách Hasičského domu. Kulturní prostory tak zcela jistě zažily mnoho promítání, kdy se velmi pravděpodobně jednalo hlavně o aktuální snímky vznikající na přelomu 30. a 40. let. Lze tedy právem předpokládat, že Hasičský dům „navštívil“ z filmového plátna třeba Oldřich Nový ve svém slavném „Kristiánovi“ (1939) společně s okouzlující Adinou Mandlovou po svém boku. Vyloučit však nelze ani první zvukové (neboť úplně poprvé bylo dílo zfilmováno v němé éře na počátku 20. let) filmové zpracování slavné „Babičky“ od Boženy Němcové, které vzniklo v r. 1940 s Terezií Brzkovou v titulní roli. Byli to tedy možná právě návštěvníci Hasičského domu, kteří slyšeli ze závěru snímku promlouvat babičku ústy T. Brzkové k její vnučce Barunce (Nataša Tánská). Jedná se o promluvu vlasteneckou se skrytým poselstvím naděje a lepších časů. V té době se jichž nacházíme v období nacistické okupace, nelehkých let v dějinách našeho národa. Z tohoto důvodu nebyl zvolen závěr kultovního snímku dle lite-

rární předlohy (smrt babičky), ale vyjádřením naděje, že snad bude jednou zase lépe.

Ona naděje v opravdu krutých časech umocněných represáliemi v období heydrichiády zasvitla mj. také v roce 1942, kdy v období od října do listopadu vystupovalo na prknech Kina Tatra Divadlo Spejbla a Hurvínka. Oblíbené loutkové postavičky a nezkažený dětský svět byly dalším světlem v té době a dětská představení dávala alespoň na chvíli zapomenout na veškeré ty smutné události kolem. Zájezdová skupina Josefa Skupy (1892-1957) potěšila pražské dětské diváky a sám velký šéf byl natolik okouzlen divadelním sálem v Hasičském domě, že se rozhodl sem vrátit po skončení druhé světové války.

V zajetí Spejbla, Hurvínka a spol.

Duchovní otec legendárních postaviček, k nimž se kromě Spejbla a Hurvínka řadí i holčička Mánička a pes Žeryk, Josef Skupa, pocházel ze Strakonic, kde také v tamějším hradu věnována část muzejní expozice věnována právě „spejblovskému a hurvínkovskému“ období. Již od mládí tíhl Josef Skupa ke světu loutek a loutkovému divadlu se kromě krátkého působení v plzeňském rozhlase věnoval takřka celý život.

Josef Skupa a Hasičský dům

O pohostinském vystoupení v Kině Tatra v Hasičském domě, které se odehrálo v r. 1942, jsme již hovořili. Josef Skupa však spojil svůj osud s Hasičským domem nepřímo také 14. února 1942. Jak jste se již dočetli v samostatné kapitole, Hasičský dům byl vážně poškozen při bombardování při americkém náletu. Ten

samý den byly bombardovány také Drážďany, kde v tuto dobu byl Josef Skupa internován ve věznici Mathildě za zapojení se do odbojové činnosti (divadelní autobus podvakrát být zázemím pro vysílačku ilegální skupiny v Chrástu a zřejmě také sloužilo toto vozidlo k přepravě zbraní). Při bombardování dostala dráždďanská věznice zásah a budova začala hořet. Josefu Skupovi se podařilo uprchnout, aby o několik měsíců později spojil až do konce svého života svůj osud právě s Hasičským domem…

Navzdory politickým změnám, které se ve druhé polovině 40. let v naší zemi odehrály, divadelní scéna v Hasičském domě rozdávala radost těm nejmenším, což je to nejdůležitější. Josef Skupa doslova žil pro své divadlo, a ačkoliv zpočátku váhal s trvalým přesídlením do Prahy, nakonec tak rád učinil, navíc začal obývat jeden z bytů právě v Hasičském domě. Bohužel zde ho také postihla mrtvice dne 6. ledna 1957 a o dva dny později zemřel poté, co byl převezen do Státního sanatoria. V šíření radosti nejen mezi dětským publikem pokračovali Skupovi následovníci, z nichž nejvýraznější postavou byl Miloš Kirschner (1927-1996), jenž stál v čele Divadla Spejbla a Hurvínka až do své smrti. V té době však již loutkové divadlo neobývalo scénu v Hasičském domě, neboť zde svou činnost ukončilo v r. 1994. Od r. 1995 je působiště Divadla Spejbla a Hurvínka v ulici Dejvická, v Praze 6 – Bubenči. Od stejného roku je kulturní scéna v Hasičském domě známá jako Divadlo U Hasičů.

Současnost

Divadlo U Hasičů nemá svůj vlastní herecký soubor, ovšem je třeba zdůraznit, že právě díky této skutečnosti jsou představení na scéně v Hasičském domě skutečně různorodá a pestrá. Žánrové zastoupení uváděných představení se orientuje zejména na pobavení diváka. Můžete zde spatřit např. Michaelu Kuklovou („Liga proti nevěře“), Ivanu Jirešovou („Manželský čtyřúhelník na horách“), Lukáše Vaculíka („Když kočky nejsou doma“), Václava Vydru („Příbuzné si nevybíráme“) ale také pěvecké hvězdy, jako jsou např. legendární Taxmeni či Jakub Smolík nebo František Kasl.

V prostorách Divadla U Hasičů probíhají také různé společenské akce, konaly se zde např. galavečery požárního sportu, kdy byly oceněni naši nejlepší reprezentanti právě na poli požárního sportu. Prostory mohou také sloužit jako místo firemních večírků či rautů. Příjemné posezení nabízí místní Divadelní kavárna.

Použité zdroje

Při zpracování publikace byly využity tyto zdroje:

KOVAŘÍKOVÁ, Blanka První pražský mrakodrap postavili dobrovolní hasiči. https://www.dh.cz/images/Dokumenty/tisk/retro_Hasicsky_dum_22-04-22.pdf

BARTOŠEK, Luboš. Náš film: Kapitoly z dějin (1896-1945). 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 1985. 423 s.

https://www.ceskyhudebnislovnik.cz/slovnik/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1234

https://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%A1_opereta

https://cs.wikipedia.org/wiki/Mal%C3%A1_opereta

https://www.csfd.cz/tvurce/21777-jindrich-laznicka/prehled/

https://dabpraha.rozhlas.cz/zlata-era-prazskych-biografu-nabizela-110-kin-a-listek-uz-od-3-korun-7306586

https://encyklopedie.praha2.cz/organizace/1956-kino-variete-bio

https://spejbl-hurvinek.cz/historie-divadla-sh/

https://cs.wikipedia.org/wiki/Divadlo_Spejbla_a_Hurv%C3%ADnka

https://divadlouhasicu.net/

Obrazová příloha

Obrazová příloha

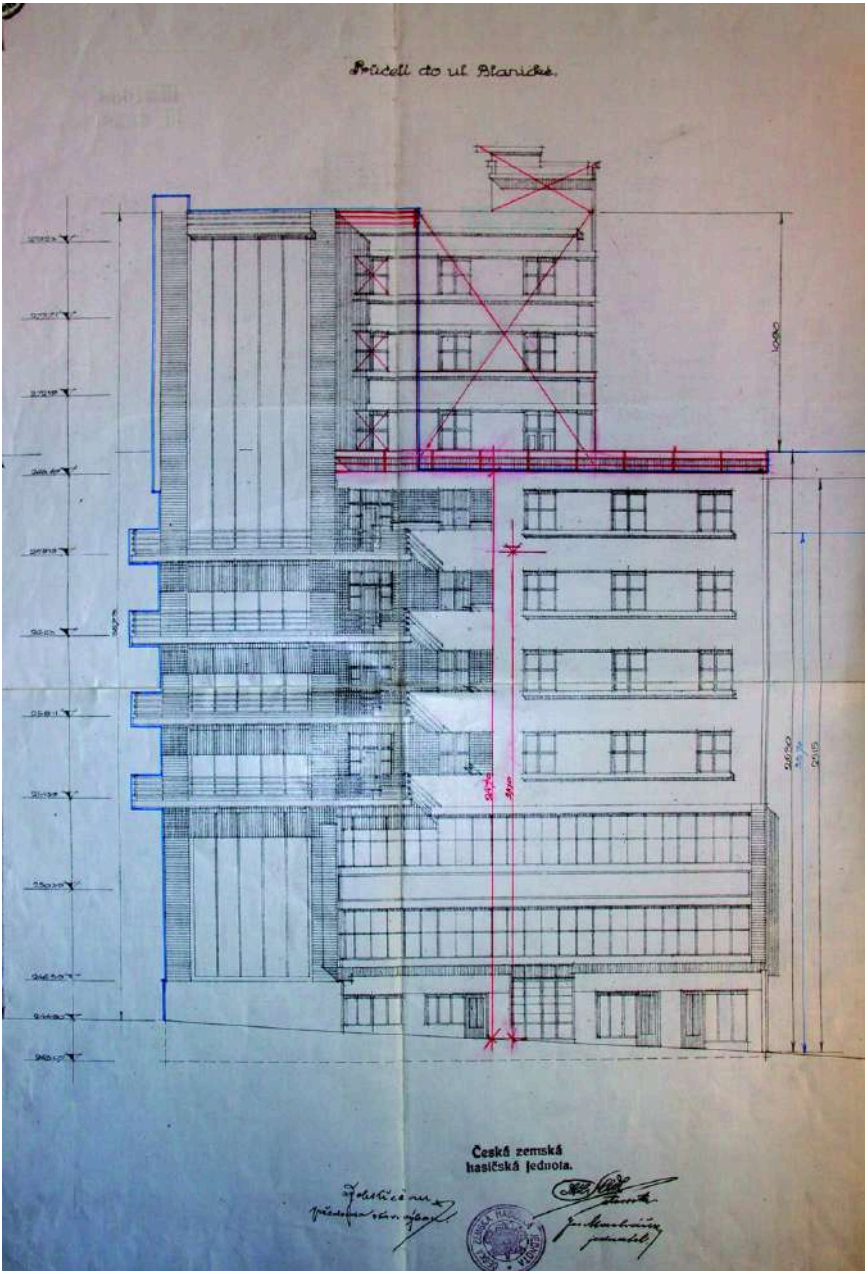

Plán průčelí Hasičského domu z ulice Blanická

Výřez mapy Královských Vinohrad z roku 1884

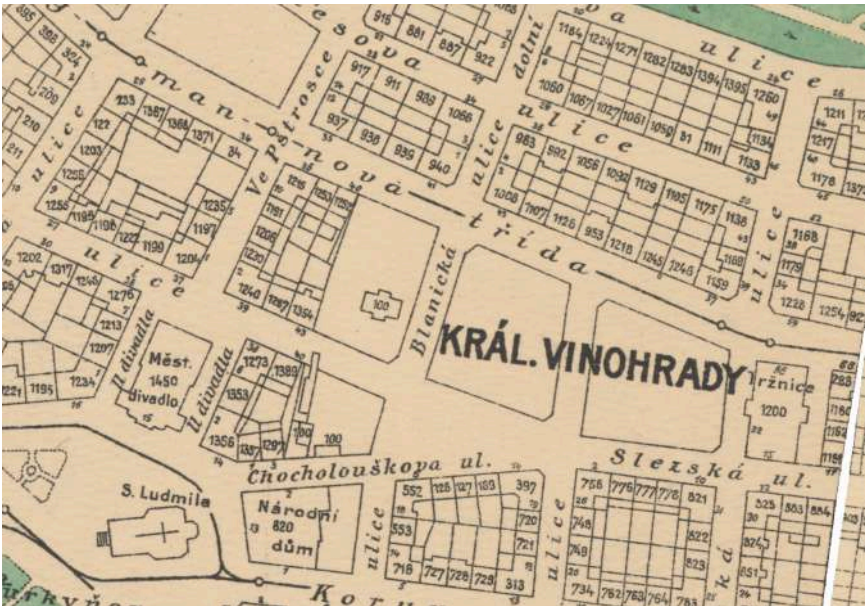

Výřez mapy Královských Vinohrad v letech 1909 - 1914

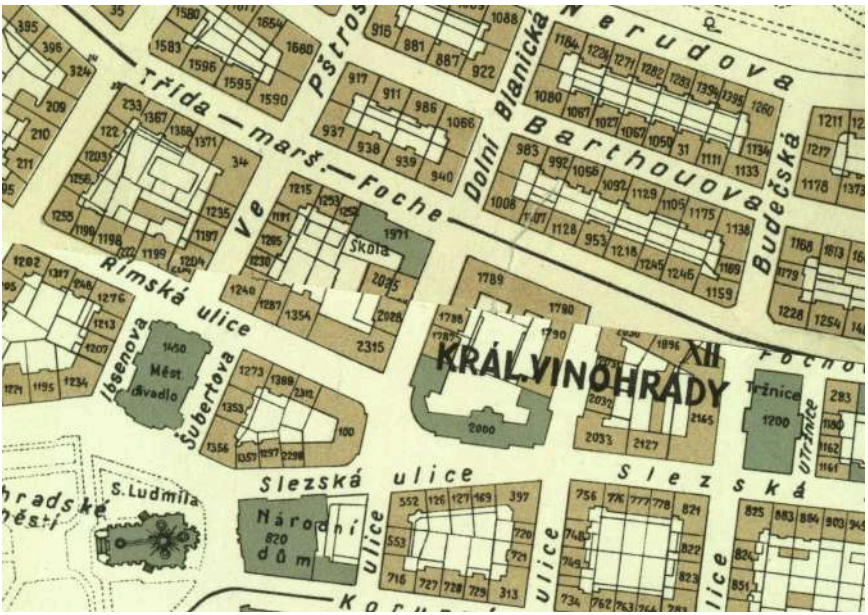

Výřez mapy Královských Vinohrad z roku 1938

Počátek stavby Hasičského domu, zakládání stavby

Schůze stavebního výboru na pozemku

Slavnostní poklepání základního kamene

Slavnostní poklepání základního kamene

VELKÝ DEN NAŠEHO HASIČSTVA

ADOLF L. SEIDL,
starosta České zemské hasičské jednoty

BOHUMÍR KREČAN,
předseda staveb. výboru Hasičského domu.

České hasičstvo dočkalo se po dlouhých tužbách a úporných snahách splnění dávného přání — otevření vlastního domu co ústředního stánku všech jeho složek.

Hasičský dům na nárožní ulice Blanické a Římské na Král. Vinohradech má 11 podlaží, čítá 452 prostory o podlahové ploše 3.314½ m čtverec, a nacházejí se v něm kanceláře a zasedací síně jednoty a všech svépomocných podniků, přednášlové síně, musejní sál, kanceláře Hasičské pojišťovny, pohřební pokladny, starobní pokladny, Nákupního družstva členů CZHJ., Hasičské záložny, propagačních podniků, nezlehárny pro členstvo, divadelní a biografický sál, s potřebnými vedlejšími místnostmi, restaurační místnosti a sály a četné krámy a byty. Dům má též vlastní transformační stanici elektrického proudu, 4 telefonní linky a železobetonové hasičské leziště o 7 patrech.

V základní zdi velké musejní místnosti jsou umístěny 54 kameny z historicky památných míst Československa, jež byly věnovány jednotlivými tupami. Co další zajímavý detail uvádíme, že jeviště varietního biografu má hasicí zařízení, které při přestoupení určité teploty samočinně vstupí v činnosti.

Hasičský dům je výsledkem usilovné práce, svědectví odvahy i morální síly dobrovolného hasičstva československého, jež postavilo si dům svůj u vědomí všech závazků i těžkých povinností a jež prokázalo skvělým způsobem svoji hospodářskou zdatnost. Celkový náklad i s vnitřním

Novinový článek o dokončení Hasičského domu

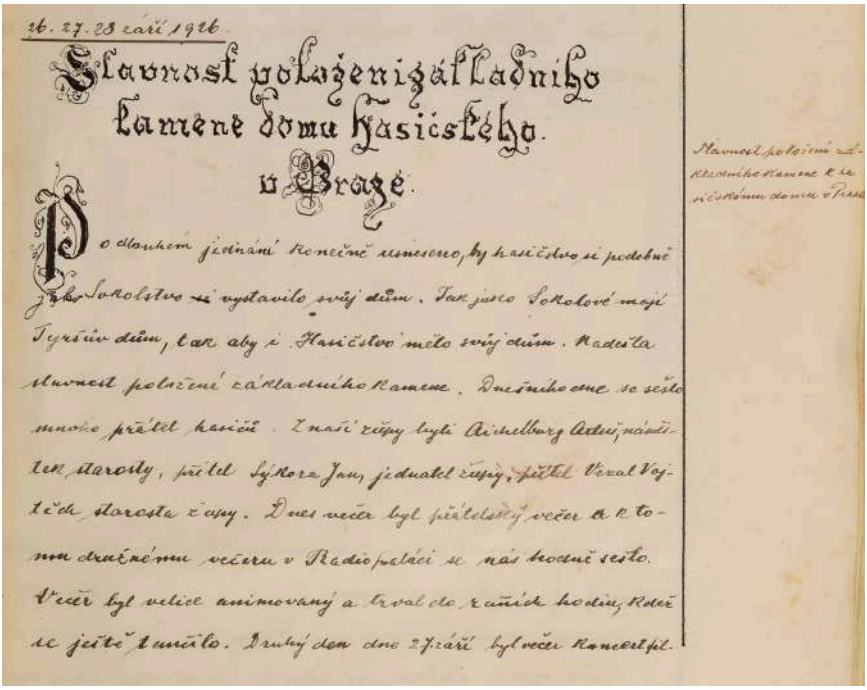

26. 27. 28 září 1926

Slavnost položení základního kamene domu hasičského v Praze.

Po dlouhém jednání konečně usneseno, by hasičstvo si podobně jako Sokolstvo si vystavilo svůj dům. Tak jako Sokolové mají Tyršův dům, tak aby i Hasičstvo mělo svůj dům. Nadešla slavnost položení základního kamene. Dnešního dne se sešlo mnoho přátel hasičů. Z naší župy byli Aichelburg Artuš, náměstek starosty, přítel Sýkora Jan, jednatel župy, přítel Vezal Vojtěch starosta župy. Dnes večer byl přátelský večer a k tomu dražnému večeru v Radiopaláci se nás hodně sešlo. Večer byl velice animovaný a trval do raních hodin, kdež se ještě tančilo. Druhý den dne 27. září byl večer koncert fil-

Slavnost položení základního kamene k hasičskému domu v Praze

Položení základního kamene - historický zápis v kronice

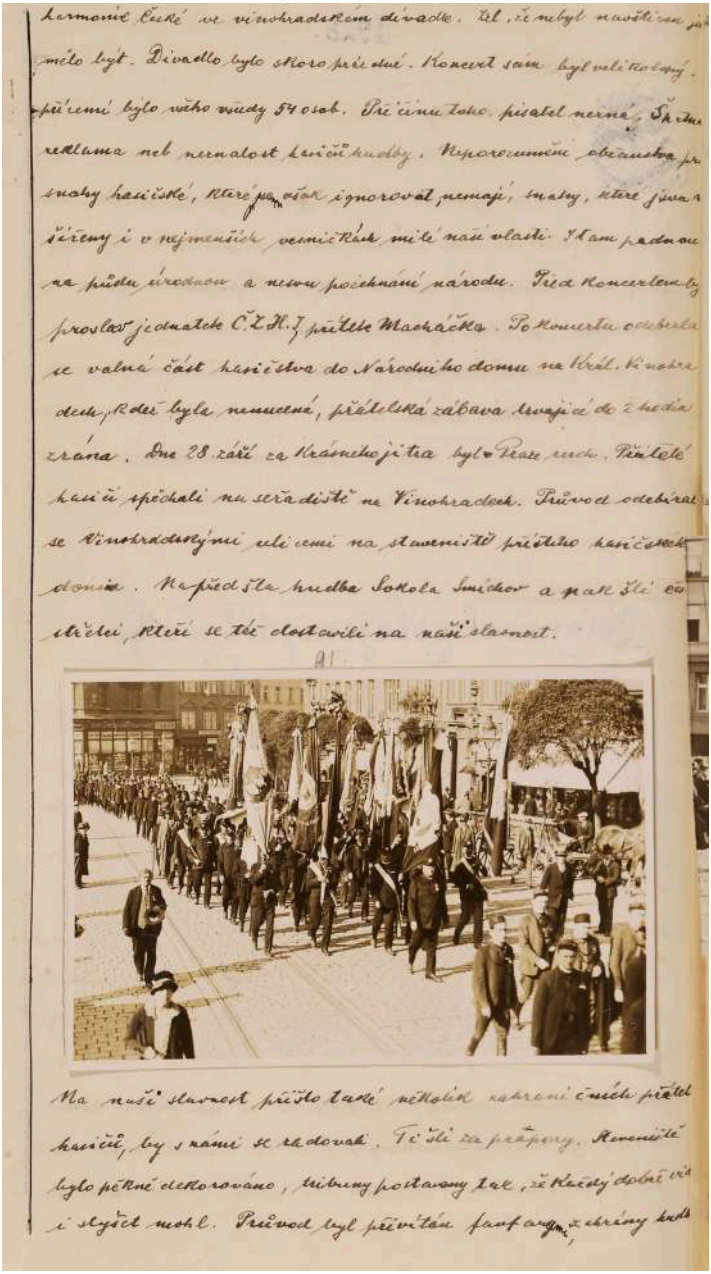

Položení základního kamene - historický zápis v kronice

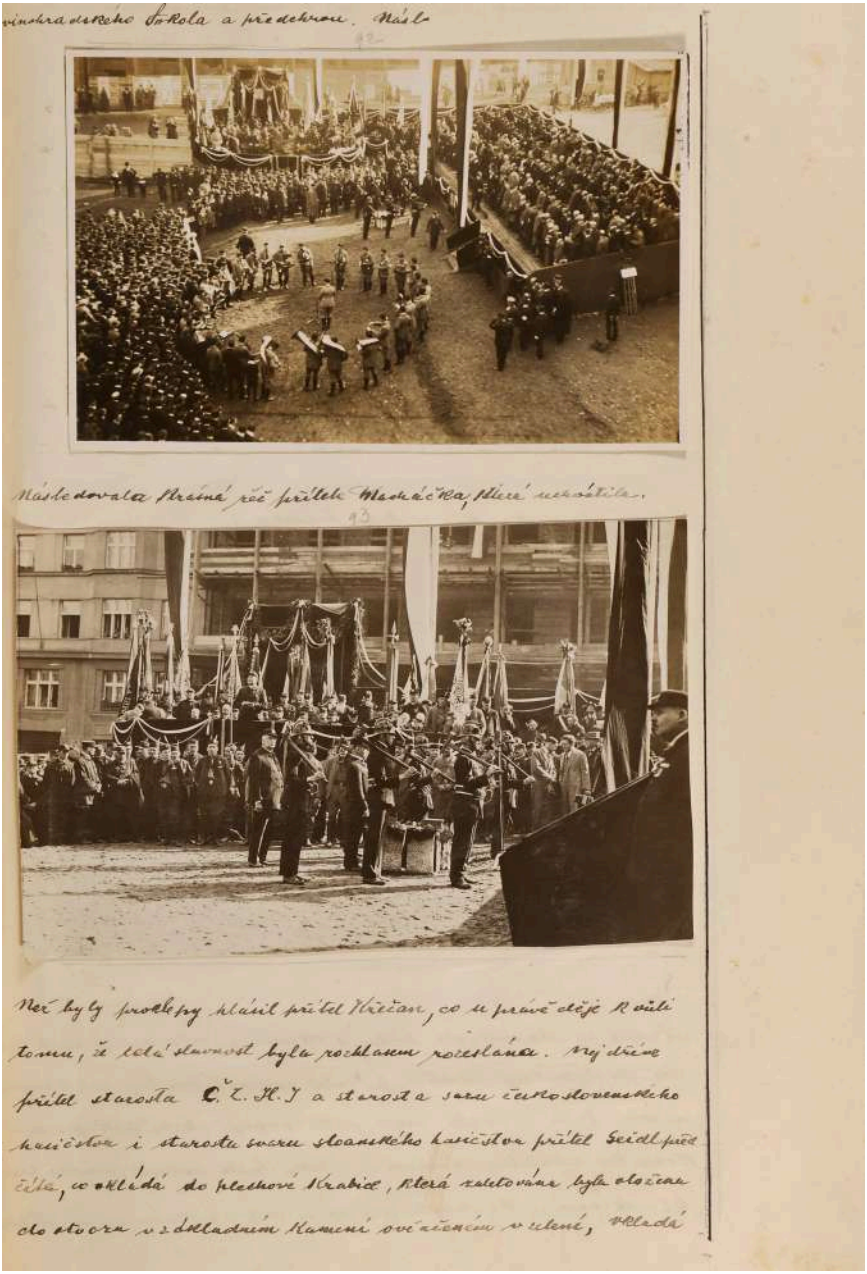

Položení základního kamene - historický zápis v kronice

Položení základního kamene - historický zápis v kronice

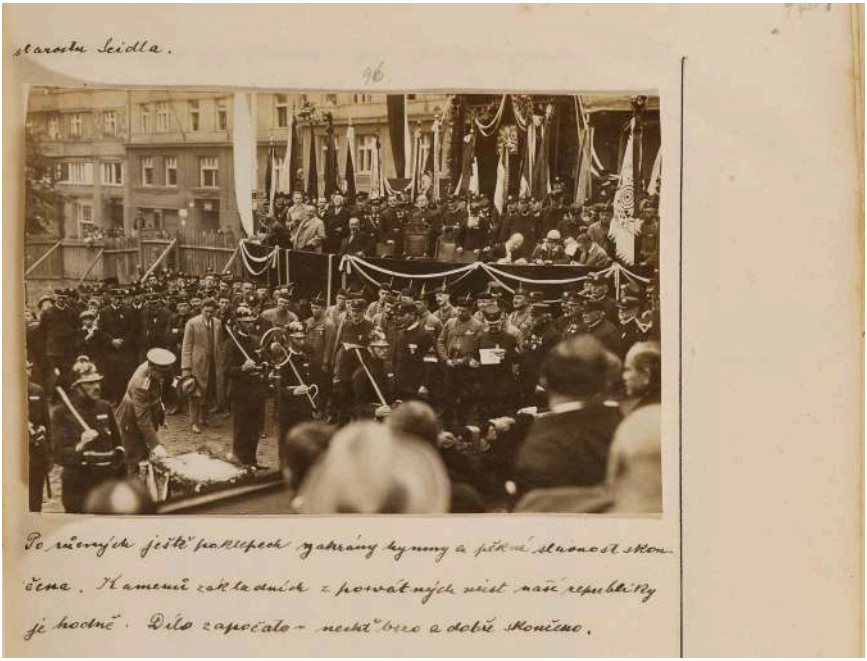

Položení základního kamene - historický zápis v kronice

Dobová fotografie Hasičského domu

Dobová fotografie Hasičského domu

Dokončené dílo.

K slavnosti našeho hasičstva.

Majestátně působící hasičský palác byl včera přeplněn. Tisíce příslušníků dobrovolné armády chránící majetek i životy spoluobčanů v zastoupení jednot, žup i svazů z celé republiky vyplnilo všechny sály domu, v nichž přenosem vysílán byl slavnostní pořad schůze v divadelní dvoraně. Desítky zástupců ústavů, korporací, samosprávy, parlamentních kruhů účastnily se slavnosti odevzdání domu Č. Z. H. J.

Byl tu poslanec Frt. Petrovický za poslaneckýi senátorský klub. nár. dem., přes. Jos. Martinec za hl. m. Prahu spolu se starostou Vinohrad drem Pavlíkem, za NRČsl. (řed. Seifert a dr. Scheichl), za Čsl. Červený kříž (gen. dr. Haering a řed. Groh), za zem. velit. čet. ppl. Ševcovič, za Svaz důstojnictva mjr. Mayer, za ČOS. mpř. Štěpánek, za Svaz junáků-skautů Laštovička, za polic. řed. v. pol. rada dr. Lněnička, za Mladou generaci ČsND. Kulhánek, za Nár. dem. na Smíchově taj. Černý, za Středočeskou župu Jana Podlipného řed. Ant. Ressl atd. Dostavili se delegáti MNO, ministerstev, škol, MLÚ, ÚMDOČ, Syndikátu atd.

Po hudebním úvodu ujal se slova na jevišti vyzdobeném slovanskými barvami předseda stav. odboru Boh. Křečan. Uvítal hosty a poděkoval všem, kteří umožnili dobudování velkého projektu, který je ctí našeho hasičstva. Zvláště děkoval odborným poradcům prof. Ing. J. Bertlovi, v. st. r. Ing. St. Královi, prof. dru Srbkovi, radům Ing. Bukovi a Ing. Krušinovi. Dík platil radovi J. Pekárkovi zastupujícím při stavbě město i Ing. Přažákovi a Moravcovi za projekt i provedení stavby. Po vřelých jeho slovech adresovaných hasičstvu promluvil Ing. A. Pozděna zdůrazňující lásku a obětavost výboru i širokých vrstev hasičských.

Článek o dokončení Hasičského domu - část první

Slavnostním řečníkem byl starý harcovník hasičský jednatel Macháček: „Po více než 60 let neměli jsme toužebnějšího přání, než zbudování vlastního stánku. Byl to dlouho nedostižný ideál. Dnes je splněn. Je to stánek vybudovaný obětavostí a láskou věrných duší a srdcí, přes překážky jdoucích k vytčenému cíli. Zde bude soustředěna organisace čítající v 5000 sborech na 160.000 členů. Bude tu hlavní působiště vedoucích činitelů technických, organisačních i vzdělavatelských. Zřízeny tu budou školy. Zde rozvine se platná činnost všech složek, nezapomínajících ani na poslání hraničářů. Sbory hasičské jsou u nás jak jednoty sokolské vzorem uvědomělé občanské pospolitosti, kteréžto své poslání dovedly v družné kázni obhájiti. — Hledáme-li prvky původní demokracie na našem venkově, pak stěžejní zásluha tu náleží hasičstvu. Ono zkypřilo půdu na venkově pro všechny velké vývojové události, které zasáhly do národního rozmachu a připravilo český lid k dějinnému poslání.

Po projevech Šmída z Turč Sv. Martina za slovenské hasičstvo, Štěpánka za ČOS., Ant. Ressla za Středočeskou župu, poslance Frt. Petrovického slibujícího jménem parlamentních klubů nár. dem. úplnou podporu všem ušlechtilým snahám a přejícího zdar v další práci (projev jeho byl silně aklamován), mluvčího zem. ústř. spolku učitelského, dále starosty dra Pavlíka za hl. m. Prahu i za Vinohrady („Váš mrakodrap je majákem, na který jsme hrdi"), gen. dra Haeringa, prof. Filipiho, Procházky (T. J. Sokol Vinohrady), Ludvíka za moravské hasičstvo, býv. posl. Gudrycha za Slezsko a hasičského stařešiny V. Ježka odevzdání dům prošlovem předs. Křečana Čes. Zemské hasičské jednoty, jejíž starosta Seidl vřele děkoval za palác, který bude domem nádšení, střediskem jednotné, soustředěné, soustavné, svorné a bratrské práce, ovládané vzájemnou přátelskou kázní; práce pro stát a národ, pro jeho mravní a hmotné zájmy.

Článek o dokončení Hasičského domu - část druhá

Dobová fotografie Hasičského domu

Dobová fotografie Hasičského domu

Dobová fotografie Hasičského domu

Plakát Malé Operety

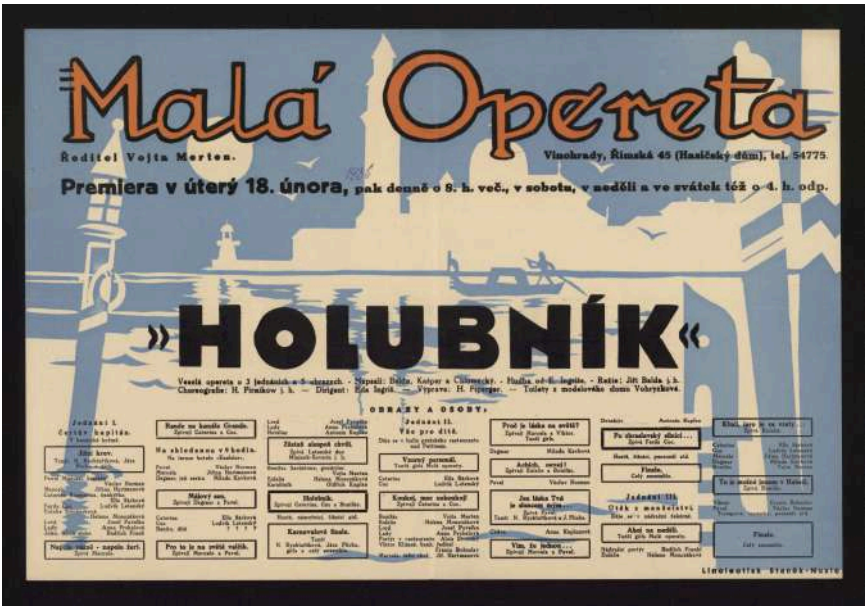

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

Plakát Malé Operety

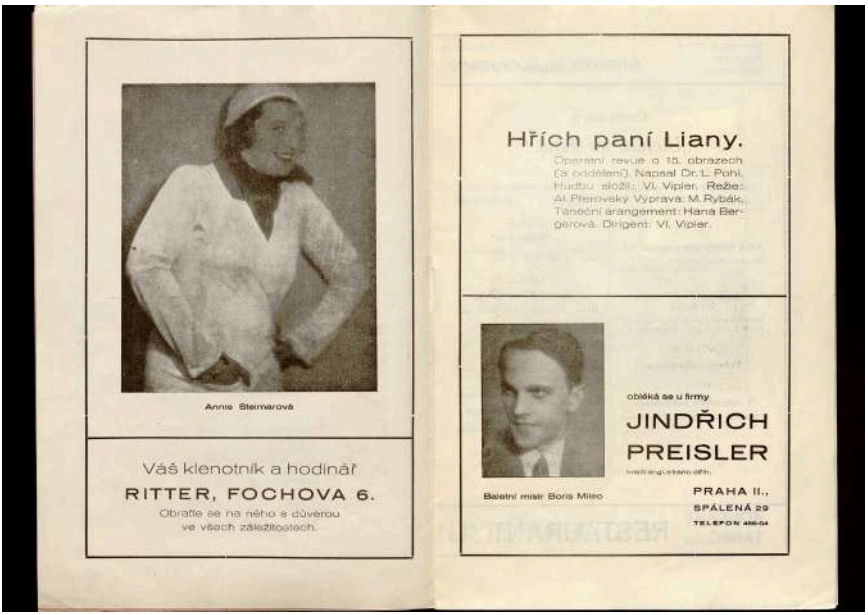

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

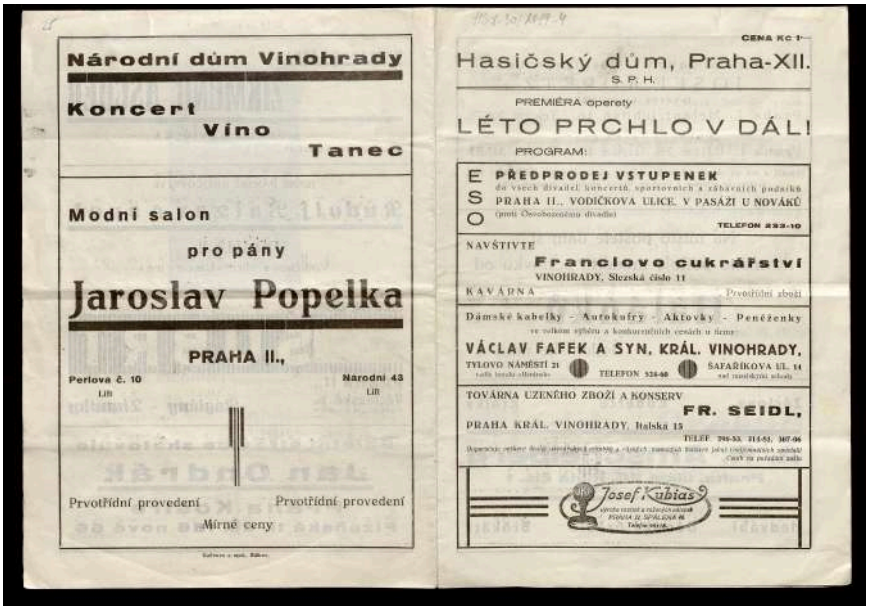

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

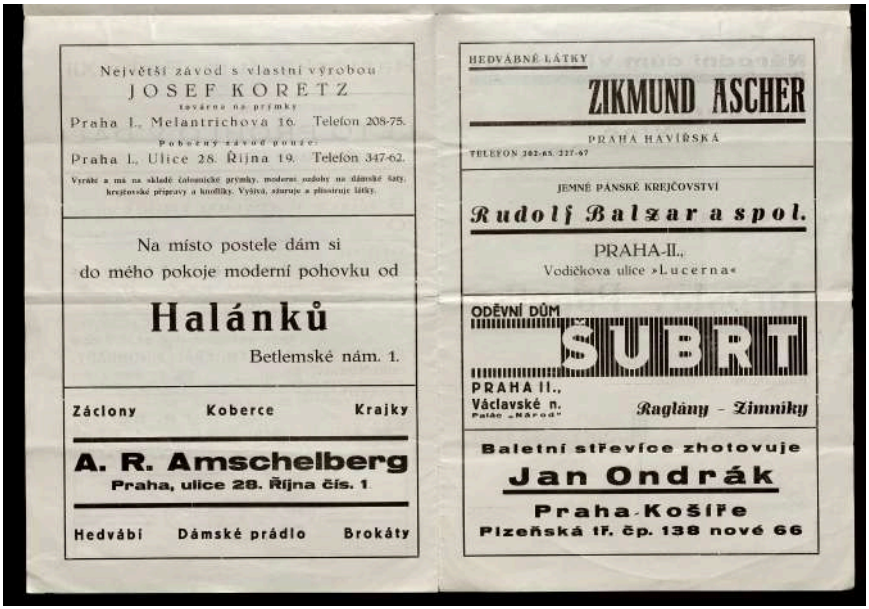

Propagační materiál Malé Operety

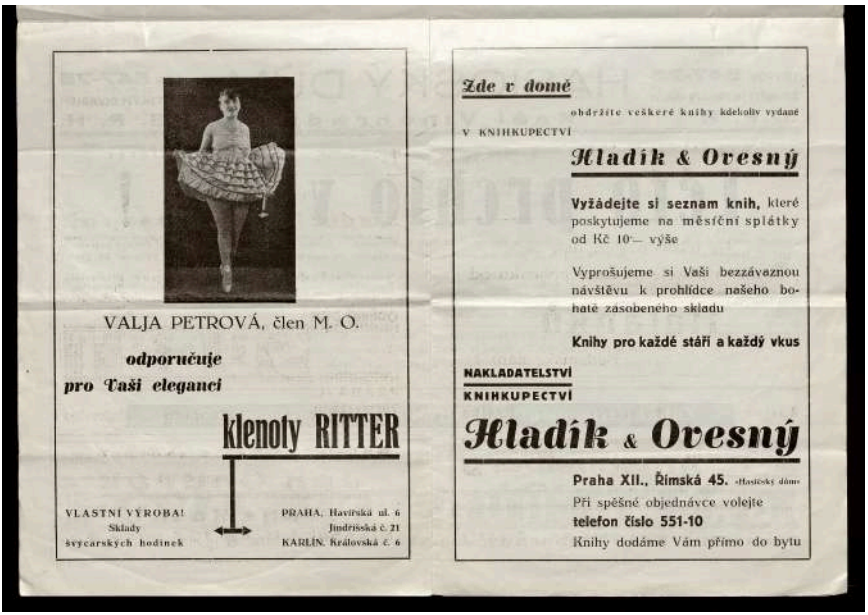

Propagační materiál Malé Operety

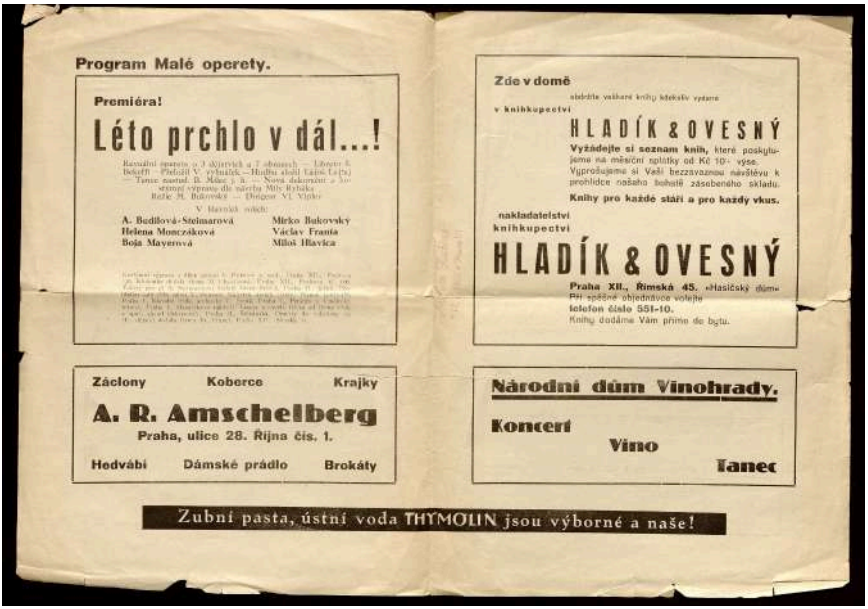

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

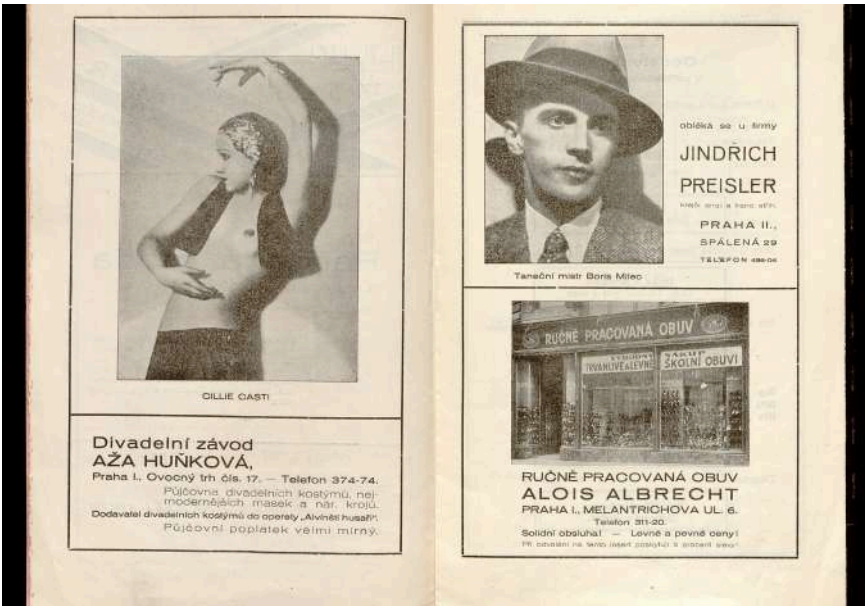

Propagační materiál Malé Operety

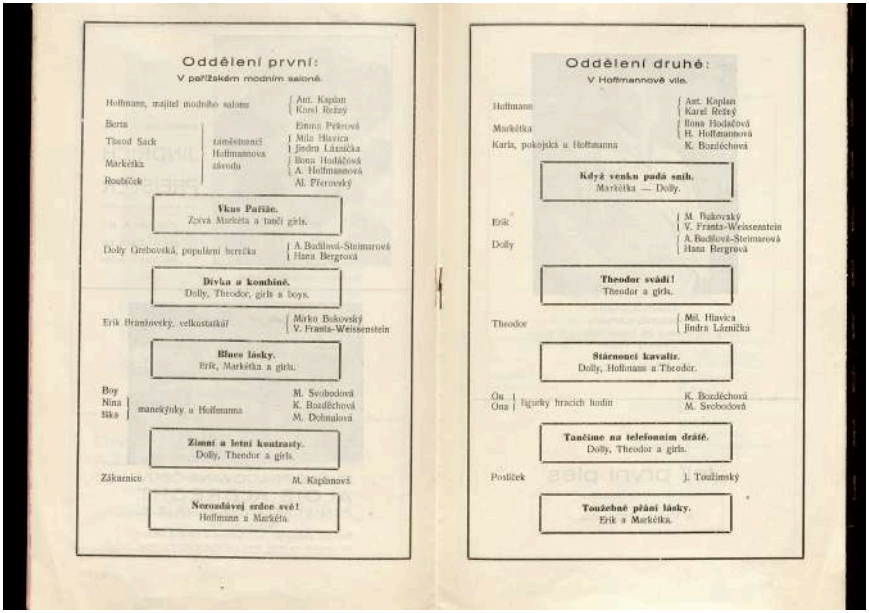

Oddělení první:
V pařížském modním salóně.

Hoffmann, majitel módního salónu — Ant. Kaplan / Karel Režný
Berta — Emma Pěková
Theod Sack — zaměstnanci Hoffmannova závodu — Mila Hlavica / Jindra Láznička
Markétka — Ilona Hodačová / A. Hoffmannová
Roubíček — Al. Přerovský

Vkus Paříže.
Zpívá Markéta a tančí girls.

Dolly Grebovská, populární herečka — A Budilová-Steimarová / Hana Bergrová

Divka u kombiné.
Dolly, Theodor, girls a boys.

Erik Brantovsky, velkostatkář — Mirko Bukovský / V. Franta-Weissenstein

Blues lásky.
Erik, Markétka a girls.

Boy, Nina, Rika — manekýnky u Hoffmanna — M. Svobodová / K. Bozděchová / M. Dolinalová

Zimní a letní kontrasty.
Dolly, Theodor a girls.

Zákaznice — M. Kaplanová

Nerozdávej srdce své!
Hoffmann a Markéta.

Oddělení druhé:
V Hoffmannově vile.

Hoffmann — Ant. Kaplan / Karel Režný
Markétka — Ilona Hodačová / H. Hoffmannová
Karla, pokojská u Hoffmanna — K. Bozděchová

Když venku padá sníh.
Markétka — Dolly.

Erik — M. Bukovský / V. Franta-Weissenstein
Dolly — A. Budilová-Steimarová / Hana Bergrová

Theodor svádí!
Theodor a girls.

Theodor — Mil. Hlavica / Jindra Láznička

Stárnoucí kavalír.
Dolly, Hoffmann a Theodor.

On, Ona — figurky bracích hodin — K. Bozděchová / M. Svobodová

Tančíme na telefonním drátě.
Dolly, Theodor a girls.

Poslíček — J. Toužimský

Toužebné přání lásky.
Erik a Markétka.

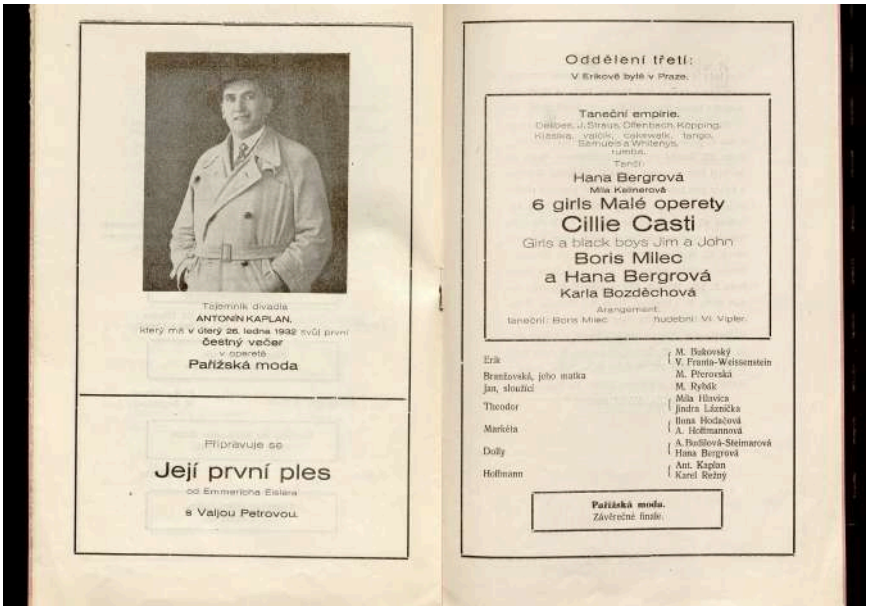

Tajemník divadla
ANTONÍN KAPLAN,
který má v úterý 26. ledna 1932 svůj první
Čestný večer
v operetě
Pařížská moda

Připravuje se
Její první ples
od Emmericha Eisler
s Valjou Petrovou.

Oddělení třetí:
V Erikově bytě v Praze.

Taneční empire.
Delibes, J. Straus, Offenbach, Kopping, Klassika, valčík, cakewalk, tango, Bernuba a Whitenys, rumba.
Tančí:
Hana Bergrová
Mila Kelnerová
6 girls Malé operety
Cillie Casti
Girls a black boys Jim a John
Boris Milec
a Hana Bergrová
Karla Bozděchová
Arrangement
taneční: Boris Milec — hudební: Vl. Vipler.

Erik — M. Bukovský / V. Franta-Weissenstein
Brantovská, jeho matka — M. Přerovská
Jan, sloužící — M. Rybák
Theodor — Mila Hlavica / Jindra Láznička
Markéta — Ilona Hodačová / A. Hoffmannová
Dolly — A. Budilová-Steimarová / Hana Bergrová
Hoffmann — Ant. Kaplan / Karel Režný

Pařížská moda.
Závěrečné finale.

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

Navštivte **Bukovskýho Bílý týden** Vršovice, Palackého 23.

20/II 1933

Stréček Křópal - biletářem

Opereta o 3 dějstvích ■ Text dle R. Bohdanského a B. Hardta upravili J. K. a R. K. ■ Hudbu složil Robert Stolz.
Režie: Alois Přerovský ■ Výprava: architekt Dr. J. Hönich ■ Tance: Rud. Macharovský
Dirigent: Vl. Vipler ■ Kostýmy: Miloš Rybák

V titulní roli: **Stréček Matěj Křópal z Břochovan.**

V dalších rolích:

Hrabě Oskar z Krippelsteina	J. B. Zöllner	Žofie, pokladní u Damiána	T. Kalesová
Kamil, jeho syn	Karel Uhlíř	Pepík, učedník	M. Veselá
Baron Egon Breneri z Freiwaldu	Miloš Rybák	Mary, přítelkyně Milči	M. Beranová
Melounek, továrník	Rud. Nižkovský	Táta	T. Černá
Pí Melounková, jeho chot	M. Přerovská	Helena	H. Fischerová
Milča, jejich dcera	M. Greyová	Věra	V. Holubová
Stáňa Pomada, holičský pomocník	M. Bukovský	Antoneta	A. Knížková
Damián, majitel holičského závodu	Al. Přerovský	Mita	M. Přádová
Anita, tanečnice revuálního divadla	Lola Innemanová	Mary, komorná Anity	M. Svobodová
Ředitel revuálního divadla	Ant. Kaplan	Boy v revuálním divadle	B. Miká

Děj odehrává se v Praze. I. dějství ve foyeru revuálního divadla. II. dějství v zahradě Melounkovy vily. III. dějství v holičském závodě Damiánově.

Tance tančí: **Rud. Macharovský, Jája Štěpková,** 6 letá **Věruška Nollová a Girls Malé operety.**

Nová dekorační výprava pořízena dle návrhu **Dr. J. Hörnicha,** ve vlastních dílnách divadla **Jos. Veselým,** za vedení divad. mistra **Maxi Šindlera.** Kostýmy a toalety dle návrhu **Miloše Rybáka,** pro sl. Greyovou a girls zhotovily firmy: **M. Heralová,** Praha XII., Šmilovského 5, **Salon „Milady“,** Praha II., Myslíkova 18, divadelní závod **H. Huňkové,** Praha I., Ovocný trh a **Vlasta Chaloupecká,** modistvi, Praha XVI., Zborovská 15.

Repertoir pohádkových představení do 5. února 1933:

V neděli dne 29. ledna t. r. rozpustila pohádka:
„Kašpárek jak chytře jen - králi pomohl z krise ven“
Napsal Bohumil Matu. Venčí pohádka o 3 jednáních. Napsal Bohumil Matu.

V neděli dne 5. února t. r.
Stréček Křópal na čas krátký - s Kašpárkem jde do pohádky
Napsal J. Borovec-Balda. Pohádka se zpěvy a tanci o 3 jedn. Napsal J. Borovec-Balda.

Začátek dětských představení dopoledne o půl 11. Nejlevnější vstupné od 1 Kč - 6 Kč.

Spolková představení za výhodných podmínek - přihlášky, dotazy a informace vyřizuje denně tajemník A. Kaplan od 11 do 1 hod. **Zajistěte si termíny!**

Propagační materiál Malé Operety

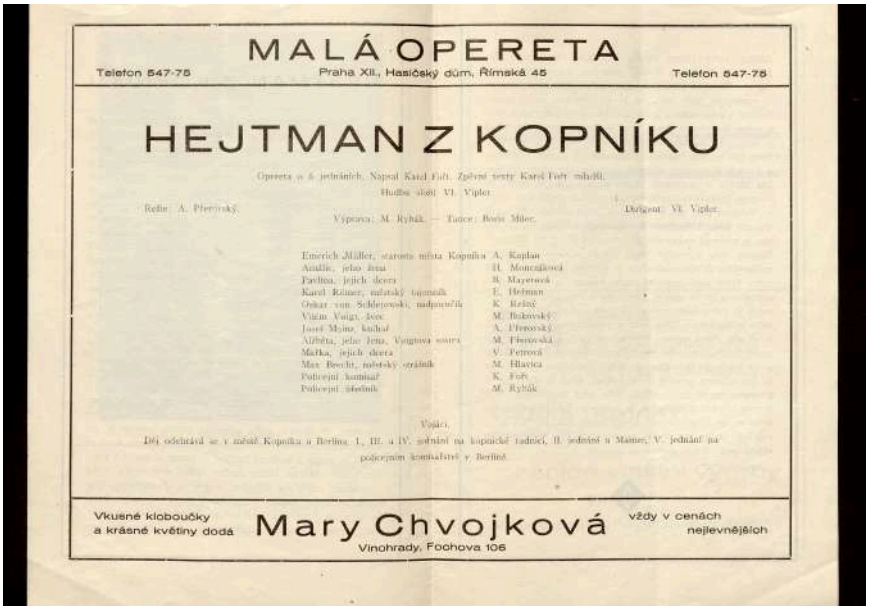

MALÁ OPERETA

Telefon 547-75 — Praha XII., Hasičský dům, Římská 45 — Telefon 547-75

HEJTMAN Z KOPNÍKU

Opereta o 5 jednáních. Napsal Karel Foft. Zpěvné texty Karel Foft mladší.
Hudbu složil Vl. Vipler.

Režie: A. Přerovský. Výprava: M. Rybák. — Tance: Boris Milec. Dirigent: Vl. Vipler.

Emerich Müller, starosta města Kopníka	A. Kaplan
Amálie, jeho žena	H. Moncníková
Pavlína, jejich dcera	B. Mayerová
Karel Römer, městský tajemník	E. Heřman
Oskar von Schlejewski, nadporučík	K. Rešný
Vilém Voigt, švec	M. Bukovský
Josef Mejna, knihař	A. Přerovský
Alžběta, jeho žena, Voigtova sestra	M. Přerovská
Mařka, jejich dcera	V. Petrová
Max Brecht, městský strážník	M. Hlavica
Policejní komisař	K. Foft
Policejní úředník	M. Rybák

Vojáci.

Děj odehrává se v městě Kopníku u Berlína. I., III. a IV. jednání na kopnické radnici, II. jednání u Mainer, V. jednání na policejním komisařství v Berlíně.

Vkusné kloboučky a krásné květiny dodá **Mary Chvojková** vždy v cenách nejlevnějších
Vinohrady, Fochova 106

Propagační materiál Malé Operety

B. MAJEROVÁ

Divadelní závod
AŽA HUŇKOVÁ,
Praha I., Ovocný trh čís. 17. — Telefon 374-74.
Půjčovna divadelních kostýmů, nejmodernějších masek a nár. krojů.
Dodavatel divadelních kostýmů do operety „Alvínští husaři".
Půjčovní poplatek velmi mírný.

Jubilejní rok Malé operety.

Z návštěvníků Malé operety jistě si málokdo vzpomene, že dnes je tomu právě rok, co byla tradice v provozu Malé operety a všemu členstvu, které po prvním nuceném divadla, zvýrazněné akci herecké 1. října 1930 zůstalo přes velké strádání pohromadě, dostalo se tak nejlepšího dárku k Ježíšku — zmrtvýchvstání. Soubor Malé operety i v sezoně 1931—1932 všechny už na malé výjimky v původním složení a odehrálo několika členů, kteří byli vhodně nahrazeni nějak nemnoho. Za tento rok trvání dospěla Malá opereta na velmi dobrou operetní scénu, odkud návštěvníci jistě odcházejí vždy velmi spokojeni. Rodičtí dobrá, že přízeň návštěvníků bude nám zachována i nadále a přeje všem návštěvníkům

Šťastné a veselé vánoce a veselý Nový rok.

Nejlepším dárkem k Novému roku
předplatné v Malé operetě.

Nejveselejší sylvestr
v Malé operetě.

Ve 4 hodiny odpoledne velká sylvestrovská taškařice pořádaná péčí společenského klubu v Praze XII.

V 7½ 7 děvčátek v uniformě. Normální představení za nezvýšené ceny.

V 10½ Zvláštní noční představení při mírně zvýšených cenách. Rozpustilá opereta „Madame nechce děti", k níž hudbu upravil Vl. Vipler.

Propagační materiál Malé Operety

EVROPA MLUVÍ...

Evropa zpívá, Evropa svítí v novém přijímači TITAN ATLAS. Kterou stanici slyšíte, ta současně rozsvítí se Vám na mapě. TITAN ATLAS vyhoví Vašemu vkusu i Vašim technickým požadavkům. Nádherně čisté hraje, snadno se ladí, opravdu reprezentativně vypadá. A cena? Pouze Kč 1880·—. Je proto tak nízká, že je to výrobek firmy TITAN.

DEJTE SI PŘEDVÉSTI
TITAN ATLAS
— ZPÍVAJÍCÍ MAPU.

TITAN ATLAS má:
5 LADĚNÉ OKRUHY, PROTO JE NAPROSTO SELEKTIVNÍ,
3 pentody, proto hraje neobyčejně silně velké množství stanic,
5 vlnové rozsahy, proto přijímá i stanice na krátkých vlnách — programy bez poruch.
Permanentní dynamický amplion, proto má nejlepší reprodukci.
Zpívající mapa, nová stupnice, ukazující vysílací stanice, je sensací sezony.

Nová snížená cena Kč 1.560
a můžete jej míti samozřejmě i na splátky.

RADIO TITAN

Stanik-Nosic

KAMARÁD
nejlepší
je PES
ale jen pes dobrých vlastností z našeho jedinečně skvěle osvědčeného odborného závodu

CANISPORT
PRAHA
u Klamovky, Tel. 41017
Žádejte zdarma poučný prospekt M. O.

Pohádky pro děti
s KAŠPÁRKEM
Vojtou Mertenem
v Malé operetě na Vinohradech.

Každou neděli o ½11. hod. dopol.
Každé ditko dostane od Kašpárka pěkný dáreček.
Ceny míst od 1·— do 6·— Kč.

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

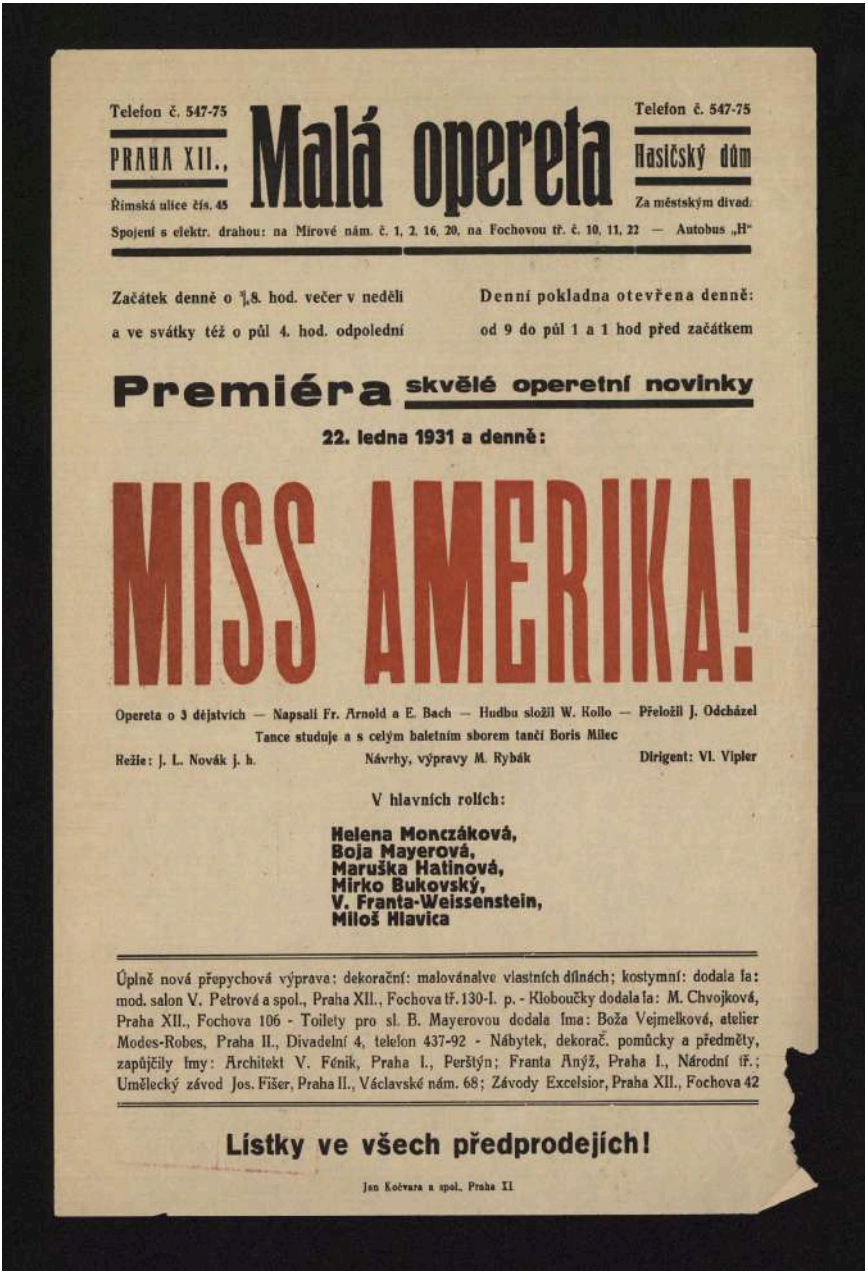

Propagační materiál Malé Operety

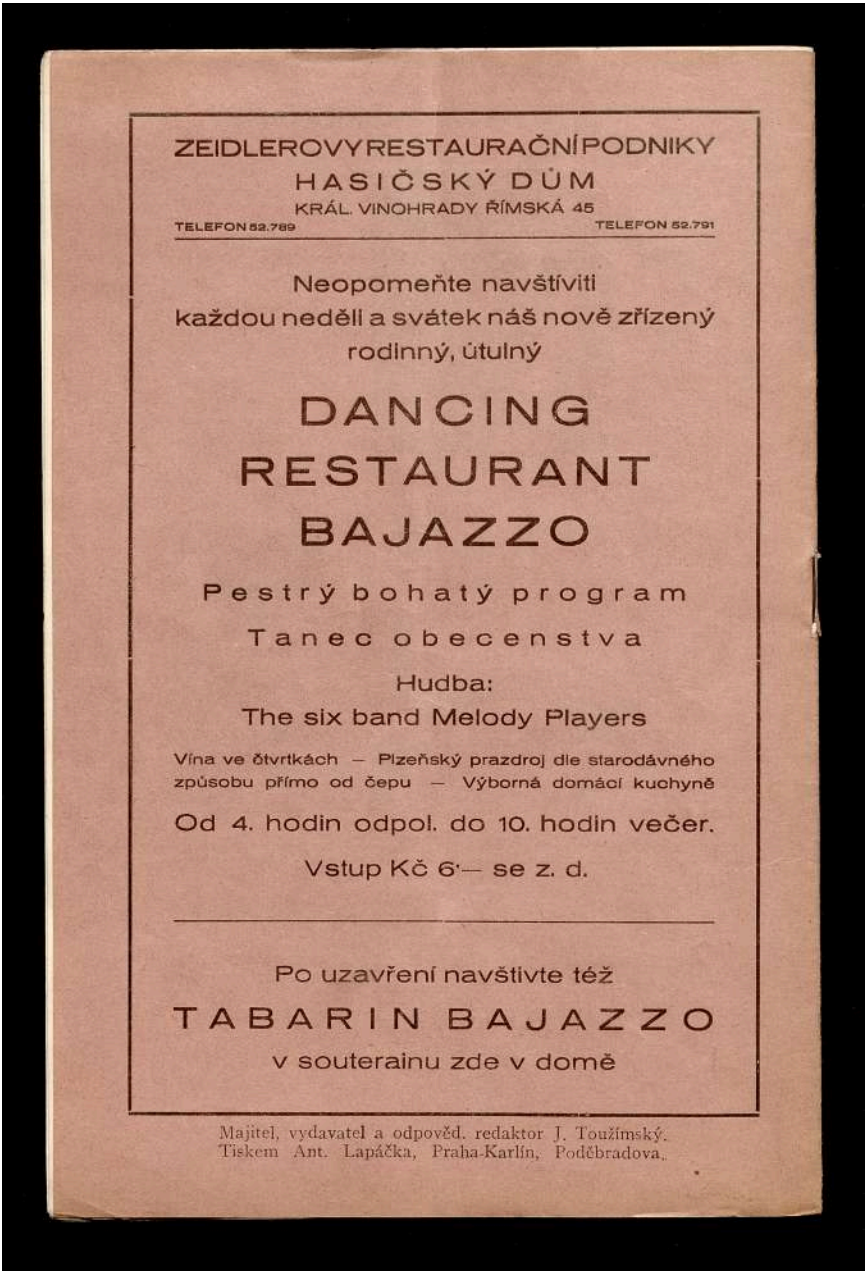

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

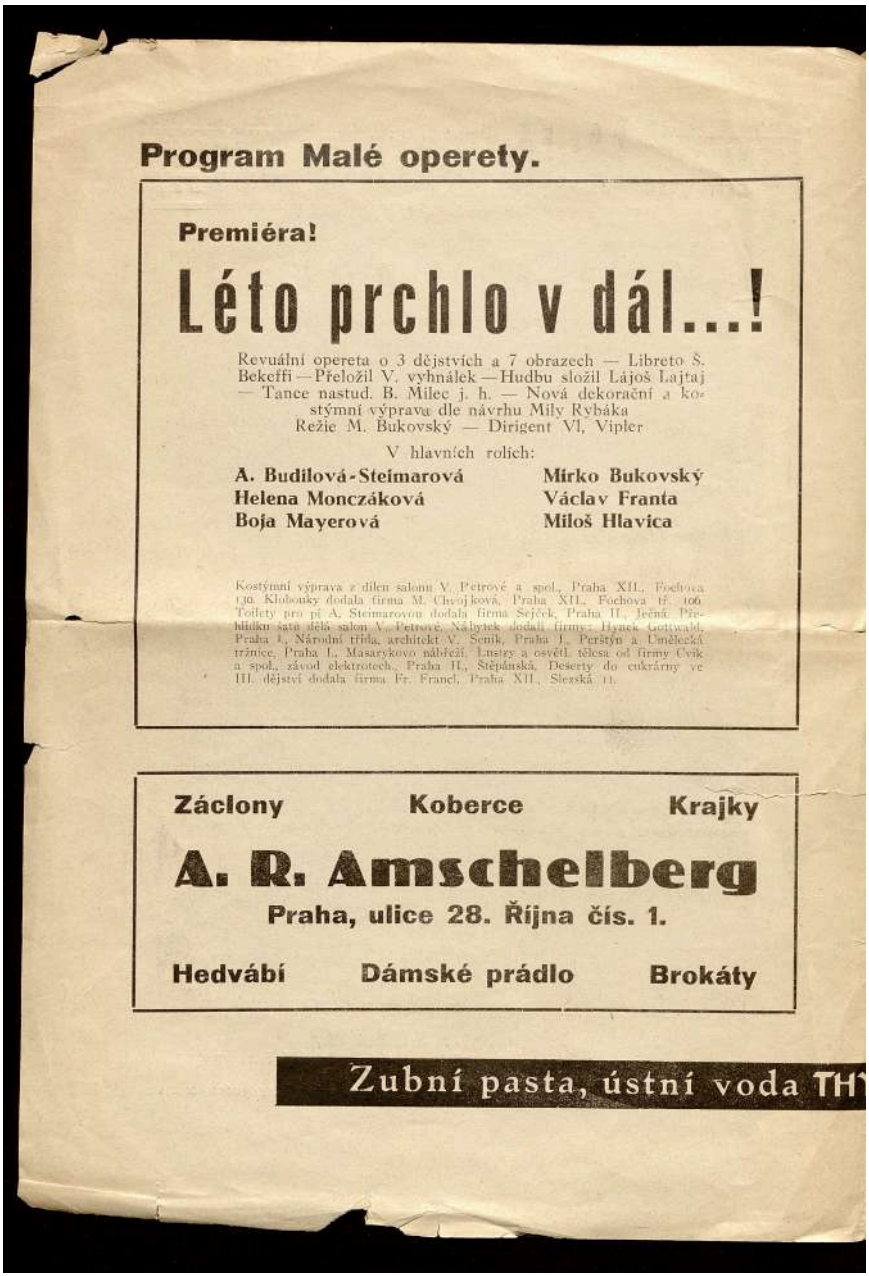

Program Malé operety.

Premiéra!

Léto prchlo v dál...!

Revuální opereta o 3 dějstvích a 7 obrazech — Libreto Š. Bekeffi — Přeložil V. vyhnálek — Hudbu složil Lájoš Lajtaj — Tance nastud. B. Milec j. h. — Nová dekorační a kostýmní výprava dle návrhu Mily Rybáka
Režie M. Bukovský — Dirigent Vl, Vipler

V hlavních rolích:

A. Budilová-Steimarová
Helena Monczáková
Boja Mayerová
Mirko Bukovský
Václav Franta
Miloš Hlavica

Kostýmní výprava z dílen salonu V. Petrové a spol., Praha XII., Fochova 130. Klobouky dodala firma M. Chvojková, Praha XII., Fochova tř. 106. Toilety pro pí A. Steimarovou dodala firma Sejček, Praha II., Ječná. Přehlídku šatů dělá salon V. Petrové. Nábytek dodali firmy: Hynek Gottwald, Praha I., Národní třída, architekt V. Senik, Praha I., Perštýn a Umělecká tržnice, Praha I., Masarykovo nábřeží. Lustry a osvětl. tělesa od firmy Cvik a spol., závod elektrotech., Praha II., Štěpánská. Deserty do cukrárny ve III. dějství dodala firma Fr. Francl, Praha XII., Slezská 11.

Záclony **Koberce** **Krajky**

A. R. Amschelberg

Praha, ulice 28. Října čís. 1.

Hedvábí **Dámské prádlo** **Brokáty**

Zubní pasta, ústní voda TH

Propagační materiál Malé Operety

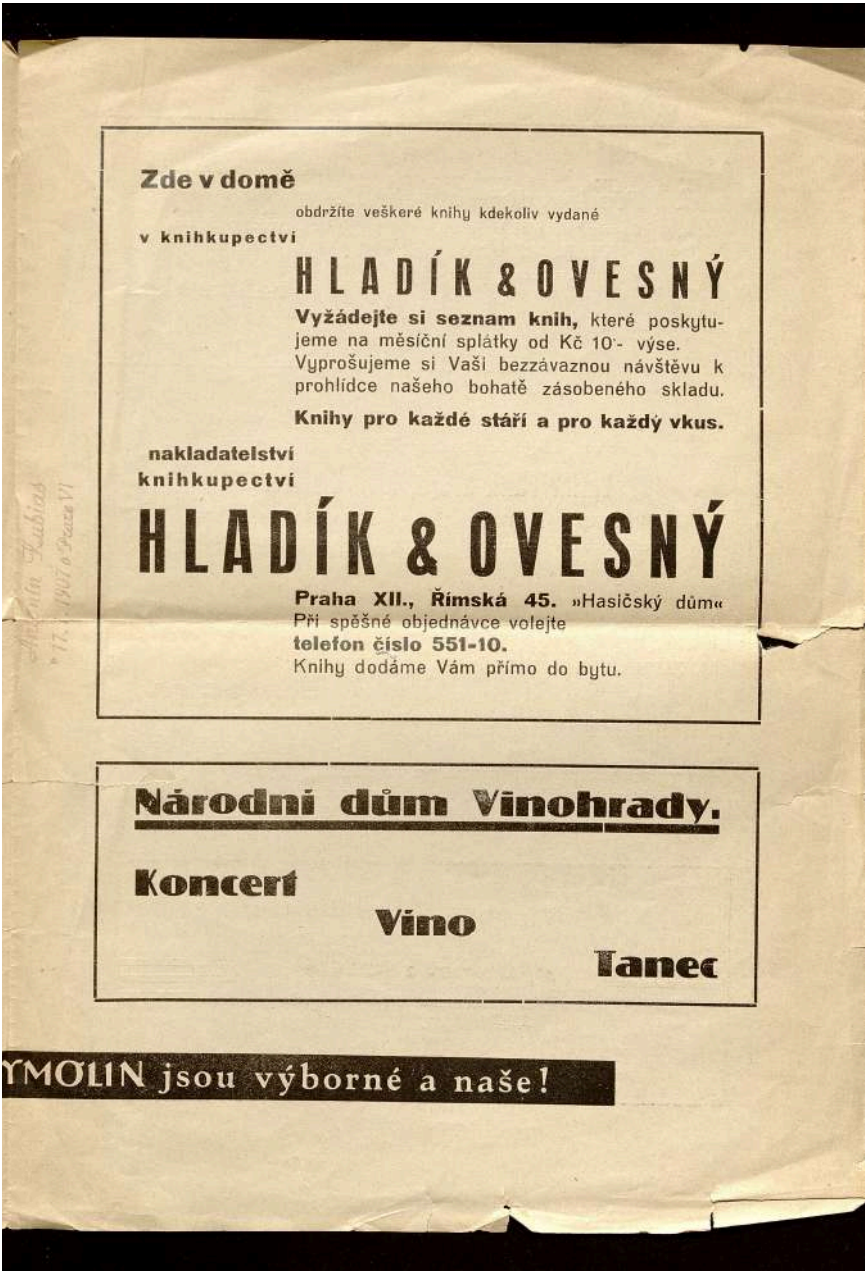

Propagační materiál Malé Operety

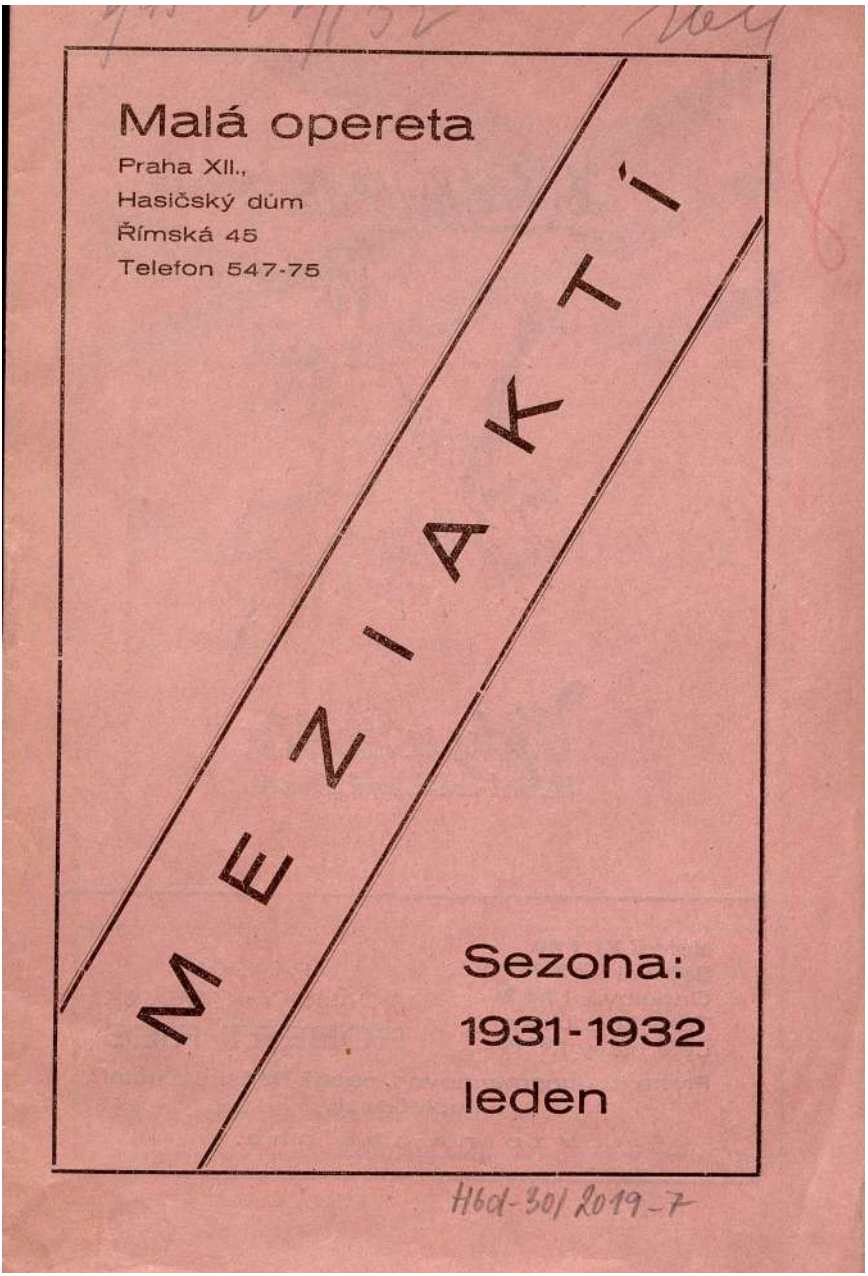

Propagační materiál Malé Operety

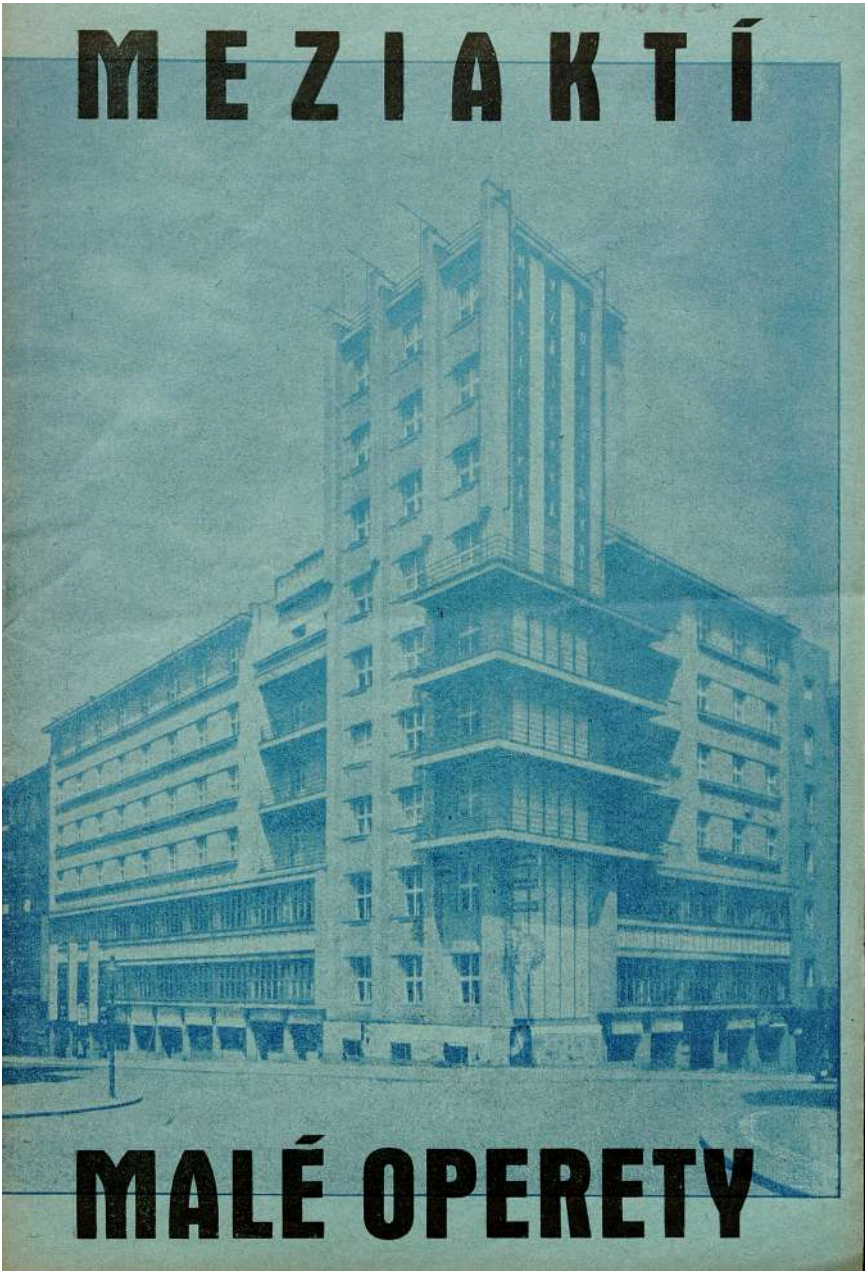

Propagační materiál Malé Operety

MEZIAKTÍ MALÉ OPERETY

Číslo 1

Vede J. Sadilek. Tiskne Jan Kočvara a spol., Praha XI., Táboritská ulice 27. Redakce a administrace, Praha XII., Malá opereta. Úřední hodiny od 12 do 1 hod. pol. Telefon 547-75

Helena Monczáková,
výborná partnerka Vojty Mertena v rolích přísných manželek a starostlivých matek.

Boris Milec,
baletní mistr Malé operety.

MALÁ OPERETA zahajuje svou letošní sezonu s úplně novým souborem. Ředitelství podařilo se s velkými obětmi získati v Praze velmi populární operetní umělce Hel. Monczákovou, Valju Petrovu, M. Norrovou, Vojtu Mertena, V. Normana a M. Svobodu. Objevem pro Prahu bude jistě Truda Binarová, která má za sebou řadu úspěchů v cizích filmech. Jako režisér a dramaturg stojí v čele rutinovaný divadelník R. Kautský, býv. ředitel Měst. div. v Kladně a kapelník L. Macák. V čele baletu, sestávajícího ze 6 rozkošných girls a 6 švarných boys skvělý taneční pár B. Milec — N. Hajdášová. Všechny novinky budou vždy prvotřídně vypraveny za spolupráce osvědčených odborníků. Snahou ředitelství bude, aby Malá opereta uhájila si čestně své místo v konkurenci operetních divadel Velké Prahy a spoléhá pevně, že bude obecenstvem v této dobré snaze účinně podporována.

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

Propagační materiál Malé Operety

MEZIAKTÍ MALÉ OPERETY

Číslo 6

Vede J. Sadílek. Tiskne Jan Kočvara a spol., Praha XI., Táboritská ulice 27. Redakce a administrace, Praha XII., Malá opereta. Úřední hodiny od 12 do 1 hod. pol. Telefon 547-75

Ředitel MIRKO BUKOVSKÝ,
představitel presidenta Lumiera v nové optě „SVŮDNÁ LJUBA«

V samém středu Prahy máte denní předprodej vstupenek do MALÉ OPERETY a ostatních divadel a sice VOLEJTE TELEFON: 233-10 359-92 **U Nováků „ESO"**

Propagační materiál Malé Operety

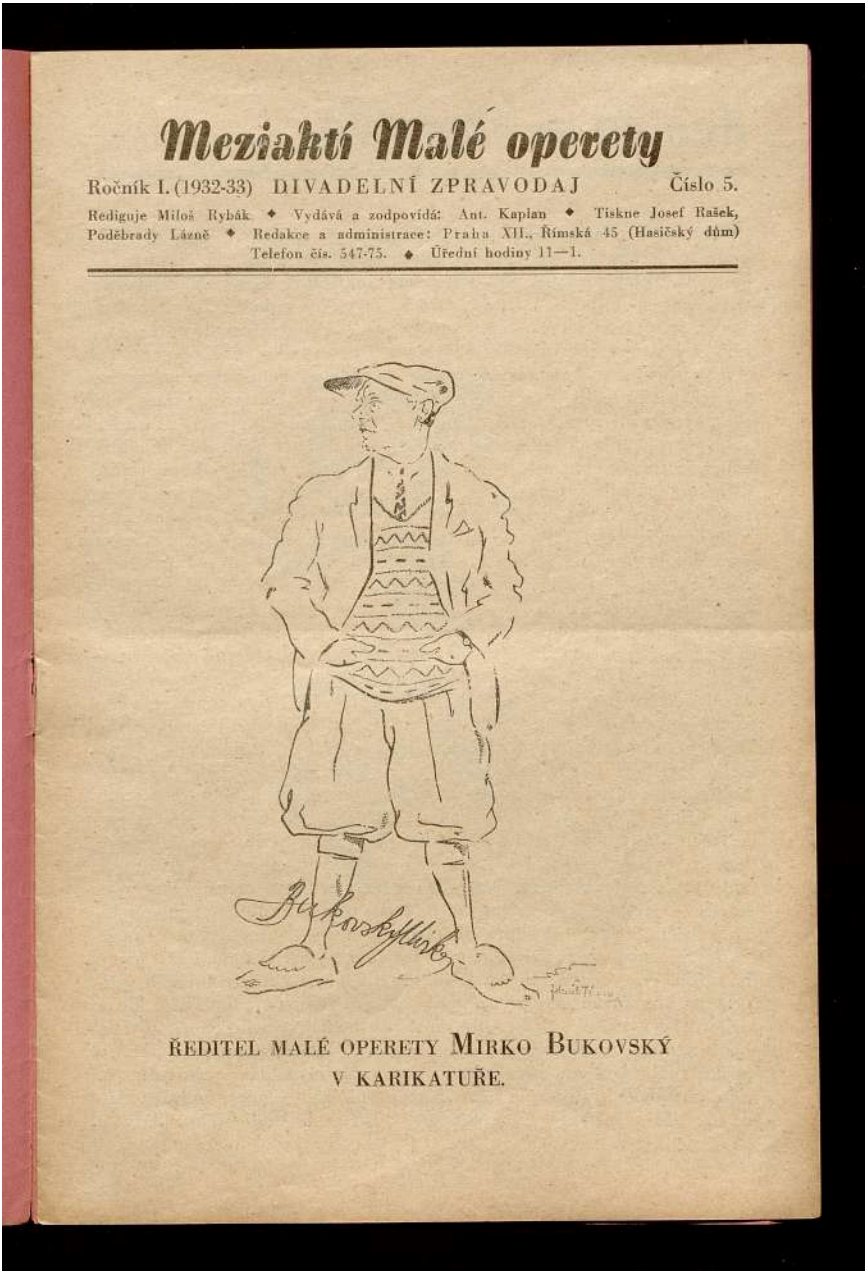

Meziaktí Malé operety

Ročník I. (1932-33) DIVADELNÍ ZPRAVODAJ Číslo 5.

Rediguje Miloš Rybák ◆ Vydává a zodpovídá: Ant. Kaplan ◆ Tiskne Josef Rašek, Poděbrady Lázně ◆ Redakce a administrace: Praha XII., Římská 45 (Hasičský dům) Telefon čís. 547-75. ◆ Úřední hodiny 11—1.

ŘEDITEL MALÉ OPERETY MIRKO BUKOVSKÝ V KARIKATUŘE.

Propagační materiál Malé Operety

Zdroje obrazového materiálu

Autoři děkují za poskytnutí fotografií a příloh

těmto subjektům:

Archiv Národního muzea v Praze, fond Divadelní umění

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Okresní sdružení hasičů Praha-západ

Sbor dobrovolných hasičů Votice

Hasičský dům najdete také na trase venkovní hry
Putování Prahou 2 a v Encyklopedii Prahy 2

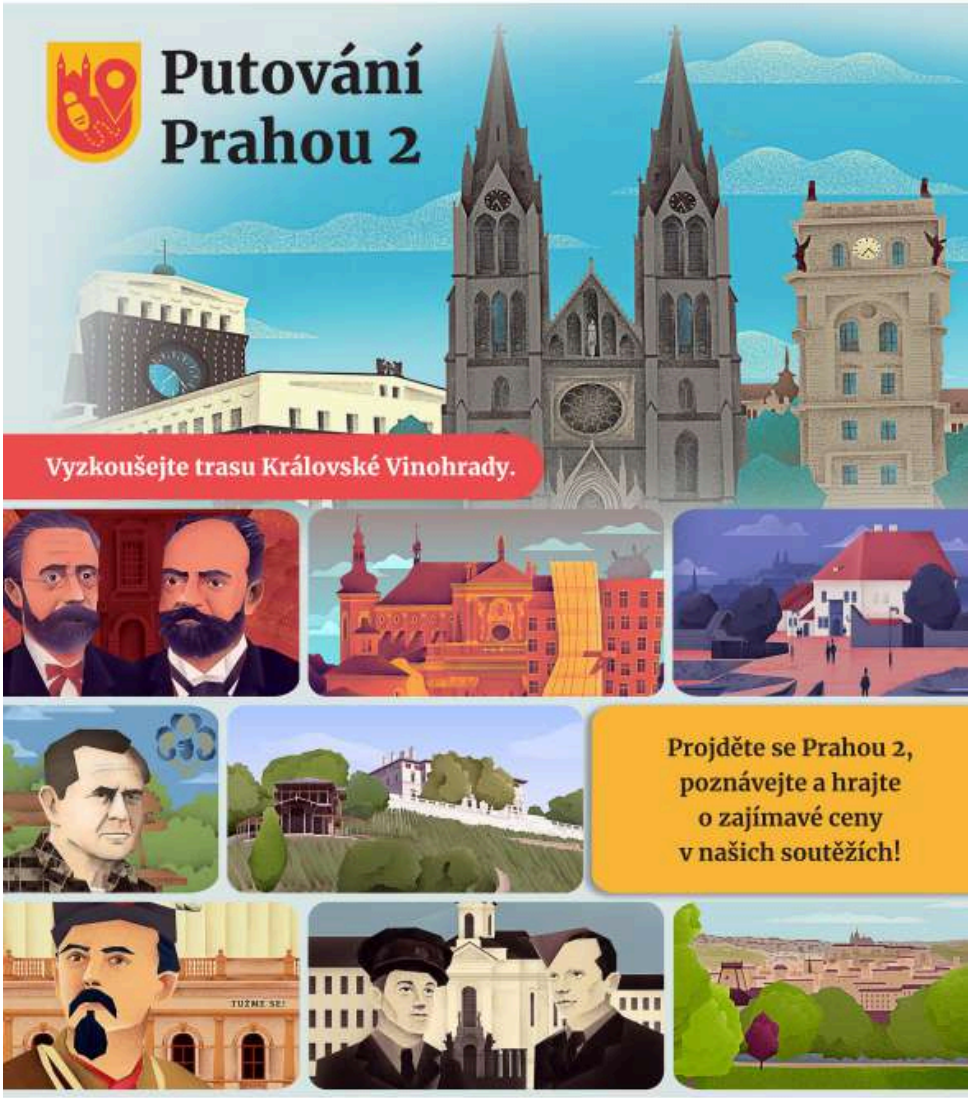

Hasičský dům

Václav Liška, Vendula Barátová, Simona Barsová, Petra Myslínová Cejpková, Josef Myslín

(Elektronická kniha)

Grafická úprava: Josef Myslín

Vydal L. Žák

Vydání první

Rok vydání: 2024

Počet stran: 130

Text neprošel jazykovou úpravou

©2024 Okresní sdružení hasičů Praha - západ

ISBN 978-80-909366-1-4